

Wissenschaftliche Abhandlung

zu dem

XXI.

Programm

des

städtischen Gymnasiums zu Stolp

für das Schuljahr 1877—1878.

De hymno Homérico quarto.

εἰς Ἀφροδίτην

scripsit

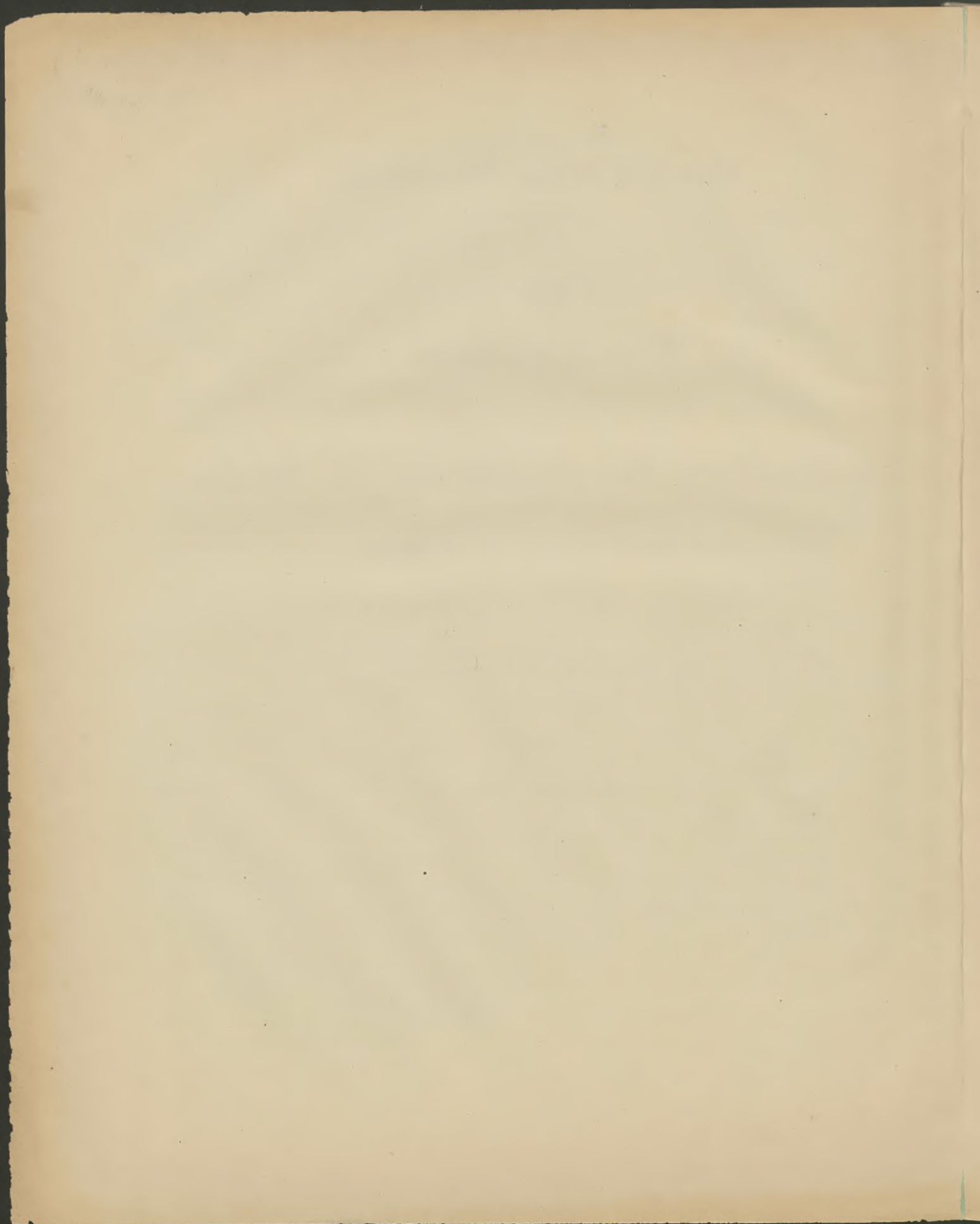
Bertholdus Suhle.

Stolpae a. 1876—1877.

STOLP.

Druck von F. W. Feige's Buchdruckerei in Stolp.

1878.

De hymno Homérico quarto

εἰς Ἀφροδίτην.

Homeri* quem dicunt hymnum quartum** (εἰς Ἀφροδίτην) cum et G. Hermannus praeter alios Homero dignissimum esse existimet et A. Baumeister „tam plena Hómericae elocutionis quam in nullo alio ex his hymnis fluente oratione“ excellere arbitretur et R. Thiele „optimum ac perfectissimum“ atque „a Graeco poeta optimo exeunte saeculo nono vel ineunte saeculo octavo ante Christum natum compositum“ esse putet et alii viri docti nonnulli „pulcherrimum“, „antiquissimum“***, „ὁμηρικώτατον“ dicant, diligentissime perscrutari operae pretium est. Nec videtur nullius momenti esse inquisitio, qua quibus sermonis proprietatibus hymnus ille in Venerem differat ab Iliade et Odyssea et ab hymnis Homericis reliquis et quibus cum his consentiat, ita exploretur, ut coniciendo statui possit, qua fere aetate conditus sit.

1.

Cum hymni quarti aetatem, quoad possim, definire mihi propositum sit, nodosam rem dispicere conanti multi obstant scrupuli, ex quibus unus maximus, antequam de sermone disseram, acutum proferendus et aliquatenus expediendus est. Codices enim, quibus hymni Homeri qui dicuntur, nobis traditi sunt, omnes parum fide dignos esse ac ne maiorum quidem hymnorum (in Apollinem, in Mercurium, in Cererem) ullum hodie integrum exstare quis ignorat? Neque eorum ullum in nostris libris versibus non modo magna ex parte vitiatum, sed etiam omnino subditivis carere apertum est. Quae cum ita sint, qui eo consilio, ut notabiles sermonis proprietates inveniant, haec carmina excutere student, saepe in periculo versantur ne antiquis poetis ea assignent, quae vel librariorum neglegentiae vel interpolatorum temeritati tribuenda sint. Ergo priusquam de hymni IV. proprietatibus sententiam ferre audeamus, quaerere opus est,

*) Secundum usum communem in hac dissertatione ubique Homeri nomine non solum eum summum poetam appello, qui Iliadis vel et Iliadis et Odysseae vetustissimas optimasque partes fecit, sed etiam ceteros poetas, qui vel Iliadis vel Odysseae partes fecerunt; Homeri nomine non appello eos, qui reliqua carmina illi olim addicta fecerunt. Itaque carmina Homeri dico Iliadem et Odysseam, non dico hymnos.

**) Ad hymnos hymnorumque versus enumerandos iis numeris usus sum, quos A. Baumeister apposuit.

***) Eberhardius in libello, quem inscripsit, „die Sprache der homerischen Hymnen ..“ asseverat hoc: „Dhne Zweifel ist der älteste Hymnus der an Aphrodite, denn hier ist der Gebrauch des Digamma noch constant“. II. pg. 34.

quibusnam versibus carmen germanum contineatur, quibus subditis auctum sit, quaenam poetae antiqui, qui illud carmen condidit, ipsius verba sint, quae aliunde orta posterius irrepserint.

2.

Additamenta aliena, quae eicienda esse nemo non videat, dilucide apparent hisce locis:

v. 97—99.

Versibus 97—99 nympharum duo genera ita distingui ut alteri, cuius eae sint, αἴτ' ἄλσεα καλὰ νέμονται, alterum opponatur, quod eas complectatur, αἰ καλὸν ὄρος τόδε ναιετάουσι καὶ πηγὰς ποταμῶν καὶ πῖσσα ποιήεντα, nonne perabsurdum, nonne permira haec ratio dividendi est? Accedit quod versus 98. a more sermoneque veterum epicorum discrepat, cui haec fere verba conveniant:

ἢ τις Νυμφάων, αἰ ὄρος τόδε ναιετάουσιν.

Sed quid multa? Versu 98 ineptissime inserto orationem adeo depravatam esse ut ferri nequeat, nullo negotio perspicimus. Versus enim 97 et v. 99 ex Iliade (Υ 8 et 9 = ζ 124) sumpti bene inter se conexi et apti sunt, versus 98 orationis contextum interrumpit atque destruit. Quem iure Ruhnkenius eiecit. „Grammaticus“, inquit Ilgenius, „intellegens classem unam (nympharum) desiderari, ex versibus 258 et 285 versiculum, qui eam contineret, compilavit“. Cf. ζ 123.

v. 276. 277.

Versus 276 et 277 cum versibus 274 et 275 tam vehementer pugnant, ut facillime appareat aut alterutros aut utrosque subditos esse. Removit Matthiaeus v. 274 et 275, contra v. 276 et 277 G. Hermannus, cui assentiens equidem aut utrosque removendos esse censeo aut v. 276 et 277, quippe qui et minus quam v. 274 et 275 cum ad praecedentes v. 257 et 258, tum ad insequentem versum 280 apti sint et longius quam illi a simplicitate sermonis Homericum distare videantur; nam verba ὄφρα (κα Barnesius inseruit) ταῦτα μετὰ φρεσὶ πάντα διέλθω merito offenderunt F. W. Schneidewinum, qui pro διέλθω (mea sententia audacius) δαήγης coniecit.

Ea autem, quae de versibus 274 et 275 suspicionem moverunt, non sufficiunt quibus probetur eos spurios esse. Nam exordium versus 256 τὸν μὲν ἐπὶν δὴ πρῶτον iteratum versu 274 quamvis molestum sit, tamen consuetudini eius poetae, qui hymnum IV. composuit, tantopere congruit, ut non modo non confirmet, sed etiam infirmet suspicionem illam. Quod si concedere dubitas, ecce versus 278 documento est. Hoc enim loco idem exordium ab eodem poeta, qui versum 256 fecit, repetitum esse nemo negat nisi forte cui libet venustissimos versus 278 et 279 eicere, qui etiam si v. 259—277 omnes eiciuntur, retinendi sunt propterea quod salvo contextu hymnus IV. versibus 274—279 omnibus carere non potest.

Haec autem verba, quae versus 274 habet: τὸν . . ἔλη πολυήρατος ἦβη (cf. Od. π 366), quamquam neque in Iliade neque in Odyssea neque in hymnis Homeri qui dicuntur, alibi usquam aetatis initium his similibusve verbis notatur, tamen quominus confidenter ab hymno IV. abiudicemus impedit versus 225 persimilia verba habens haec: τὸν . . ἔχεν πολυήρατος ἦβη.

Nec tertium argumentum, quod Matthiaeus affert, quo versus 274 et 275 subditos esse probet, satis firmum est. Nititur enim M. voce θεαί, quam versibus 259—272 adversari censet ideo quod eae nymphe, quae versibus 259—273 describantur, deae non sint. Nam eas dryades mortales esse. At eadem nonnihil a genere humano diversae et divinae naturae quodammodo participes sunt. Quapropter, cum nonnullas nymphe a Graecis hominibus deas appellatas esse constet, nescio an eas nymphe, quae versibus 257—273 describantur, deas appellare poetis antiquis licuerit etiam si mortales sint. Sed vero ne illud quidem liquet eas mortales esse. Quin etiam contra plane docet v. 259 eas mortales non esse, nisi forte G. Hermannus versum 259 perperam interpretatur cum haec dicit: „Sensus est: quae neque in mortalibus neque in immortalibus numerantur“. Accedit quod in versu 820 eadem immortales dici videntur. Neque

ex versibus 259—272 illud effici potest, quod Matthiaeus vult. Nam dubium est et utrum versu 261 mors nympharum an arborum designetur et num versu 272 mors designetur et utrum versus 269—272 ab eodem atque v. 259—268 facti sint an alius versificator aut versus 269—272 omnes aut versum 272 affinxerit.

Cave igitur pro certo affirmes versus 274 et 275 cum versibus 259—272 pugnare. Sed esto: pugnare videantur. Nihilominus argumentum illud infirmum est. Nam ut aut hos aut illos versus eiciendos esse credas, unde scias utri retinendi sint? Quid quod ii, quibus dryades describuntur, tam mirarum rerum pleni sunt ut potius hos quam illos, quos Matthiaeus removit, spurios esse existimemus? Illos ergo interim restituo.

Sed quomodo versus 276 et 277 irrepserunt? Coniectura hoc fere colligo: Nescio quis cum versus 259—273 legisset, in versibus 274 et 275 offendit, fortasse ob vocem *ἑαλ*. Quamobrem ut carmen emendaret, eiecit eos, fecit inseruitque v. 276 et 277. Post scriptor librarius socors cum utrosque legeret, hos cum illis coniunxit sine discrimine.

Similiter versum 98 irrepsisse conicio. Primo enim hymnum IV. eo caruisse, deinde eum in locum versus 97 substitutum esse, postremo a librariis utrumque versum in textum quem dicunt receptum esse facile cogitari potest.

3.

Ne temere haec conicere videar, exempla proferam, quae declarent qua ratione critica in hymnis Homericis recensendis utendum sit.

Iam antiquitus horum hymnorum exemplaria nonnullis rebus diversa fuisse Thucydides libri tertii caput 104. docet, quo loco versus 146—150 et 165—172 hymni I. afferuntur. Tot enim verba alia atque quae nostris in editionibus hymnorum exstant, illi versus apud Thucydidem continent ut non dubitemus quin scriptor ille exemplar compluribus locis a nostrorum codicum fonte vel fontibus diversum ante oculos habuerit. Hymni V. exemplar a fonte codicis M. (sive Leidensis) multis rebus diversum Pausaniae in manibus fuisse videtur viris doctissimis. (cf. quae A. Guttmanus exposuit in libro, quem inscripsit „de hymnorum Hom. historia critica particulae IV“, pg. 31 sqq.). Nostri autem codices ipsi compluribus locis ita inter se discrepant talemque lectionum varietatem praebent ut ex fontibus diversis eos emanasse veri simillimum sit. Hymni I. versus spurios 136—138, qui desunt in codicibus ABCM, in margine exhibet codex D et c. Laurentianus, in quo insuper — id quod notatu dignissimum est — hoc legitur praescriptum: *ἐν ἑτέρῳ καὶ οὗτοι οἱ στίχοι κείνται*, videlicet in altero exemplari, quod scriptor librarius noverat. Hymni II. versum 147b, qui in omnibus codicibus deest, F. W. Schneidewinus restituit ex codicis Laurentiani margine, ubi haec leguntur: *γρ. καὶ οὕτως φράζω μήτι τοι κακὸν μητίσομ' ὀπίσω*. Hymni III. versus 563 in omnibus codicibus haec habet verba: *πειρῶνται δ' ἤπειτα παρέξ ὁδὸν ἡγεμονεύειν*; in margine codicis L. haec adscripta sunt: *γρ. ψεύδονται δ' ἤπειτα δι' ἀλλήλων δονέουσαι* — quibus emendatis Baumeister in textum q. d. iure recepit *ψ. δὴ ἔπειτα δι' ἄ. δονέουσαι*. —

Praeterea iam haec nostrorum librorum manu scriptorum menda spectes, ex quibus condicionem eorum agnoscas: Hymni I. versum 59. in omnibus codicibus „miserrime corruptum“ exstare docuit Baumeister, qui eum sagacissime in commentario emendavit. Hymni II. versus nonnullos libri omnes omiserunt, versum 166 codices ABC, v. 360 codices ABCM. Hymni III. versum 519 a scriptore inferioris aetatis adiectum esse patet. Etiam infima aetate hymnos Homericos auctos interpolatosque esse ex illo versu intellegas, praesertim quoniam *ὀμόσαι ἐπὶ τι* ab usu Graecorum prorsus abhorret. Hymni X. versus 4—6 in codice B in fine hymni XI. positi sunt, versus 4 et 5 in codice Moscoviensi sic mutati:

Χαῖρε, μάκαιρα Κυθήρης ἔυκτιμένης μεδέουσα εἰναλῆς τε Κύπρου . . *

Hanc quoque interpolationem infimae aetatis esse nemo non videt. Observa autem quam temere neglegenterque stultus interpolator verba mutaverit. Qui cum Salamina Cypri oppidum esse aut non meminisset aut omnino nesciret, versum corrigere ausus verbis μάκαιρα Κυθήρης substitutis in locum verborum δεὰ Σαλαμῖνος se in leges metricas graviter peccasse non animadvertit. Facile hunc scopulum praetervehi poterat scribendo μάκαιρα ἔυκτιμένης μεδέουσα Κυθήρης; verumtamen cave credas interpolatorem illum animadvertisse cum et sic scripsisse. Nam metri leges neglegere cum omnium librariorum, qui nostros codices hymnorum scripserunt, tum eius, qui codicem M. interpolando vitia vitavit, mire quam proprium fuit. In versu 3. hymni XIV. codices MF τυμπάνων habent, quod in metrum non convenit; Parisini ABC meliorem lectionem habent et hic τῦπάνων et in versu 7. hymni XIX. κέλευθα, pro quo F. κάρηνα habet. Accedit quod in v. 254. hymni IV. in uno codice B ὀνομαστόν legitur, in ceteris codicibus ὀνότατον! In versu 6. hymni XV. mutando interpolator codicis M. in leges metricas graviter peccavit. Scripsit enim πημάλινετ' ἀεδλεύων κρῆταιδς, quae infima aetate subdita esse existimes. Idem codex solus habet et in versu 6. hymni I. ἐχάλλσε pro ἐχάλασσε (ibidem BC ἐκλίσσε) et in v. 14. h. I. μάκαιρᾶ Δητοῖ, pro μάκαιρ' ὦ Δητοῖ et aliis locis multis menda eiusdem generis. Hymni XVIII. versus 12. in locum versus 10. substitutus, deinde (in exemplari versum 10. habente) idem temere alieno loco post versum 11. adscriptus esse videtur. Similiter hymni XXXIV. versus 13—15, quos Baumeister merito eiecit, ex A 528—530 sumptos in locum genuini versus 16. subditos, deinde cum illo inepte coniunctos esse conicio. Hymni XXVI. versum 13. esse, „miserrimum additamentum grammatici, qui versu 12.* vitae in horas productionem rogari opinaretur“, Frankius recte observavit. Hunc quoque versum 13. a scriptore infimae aetatis fictum esse apparet.

Sed haec hactenus; ad hymnum IV. redeamus. Qui praeter manifesta illa additamenta aliena, quae supra commemoravi, hos habet locos, qui suspicionem moveant inesse versus subditivos:

v. 12—15.

Ex versibus 12—15 versus 12 et 13 Hermannus ab antiquo poeta abiudicandos esse censet ideo quod cum praecedentibus non bene nexi sint. „Sed asyndeton“, inquit Baumeister, „ex more Homeri est in enumerationibus, praecipue in vocibus πρώτος δεύτερος ὕστατος, cf. A 105. N 46. 91. γ 36. ι 437“. At neque hic enumeratio incohatur voce πρώτη nec loci a Baumeistero collati cum hoc loco satis congruunt. Vel minime cum eo congruunt A 105. N 46. 91. ι 437 (cf. Guttm. l. l. pg. 54). Tamen dubito affirmare versus 12 et 13 spurios esse; nam is, qui hymnum IV. composuit, et aliquanto post Homerum versus fecit et mediocris fuit poeta, a cuius more inelegans asyndeton haud ita abhorreat. Neque ea argumenta, quibus Guttmannus l. l. pg. 55 sqq. probare studet versus 12—15 omnes „aliunde huic hymno insertos esse“, ad demonstrandam interpolationem sufficere videntur, quamvis gravia sint (cf. quae R. Thiele exposuit in libro, quem inscripsit „prolegomena ad hymnum in Venerem Homericum IV.“, pg. 70 sqq.)

v. 23.

Versus 23. quem cum Heynio multi viri docti spurium esse putant, a Baumeistero ut „insulsissimus“ e textu q. d. eiectus est. At quodammodo salsus esse mihi videtur. „Sententia“ enim, inquit Baumeister, „inde explicanda quod Saturnus natos devorasse et primam

*) Ad v. 12 cf. quae Baum. adnotavit et quae de voce ὄρασι ego disputavi in libro, qui inscriptus est Ueberſichtliches griechisch-deutsches Handwörterbuch für die ganze griechische Litteratur. . . . Leipzig 1875 Zahn'sche Verlagsb.

omnium Vestam dicitur, deinde Jovis dolo coactus quos devorasset, rursus evomuisse inverso ordine“. „Apollod. I 1, 5. Hes. Sh. 497 sqq.“ Quae cum ita sint, nonne Vestam Saturnus quasi iterum „τέκετο“ cum devoratam ex visceribus in lucem ederet? An vero ex capite Jovis Minervam partam esse dicere licuit, ex visceribus Saturni evomendo iterum partam esse Vestam dicere non licuit? Ergo quidni poetae licuerit Vestam a Saturno postremam evomitam esse facete salseque dicere hisce verbis: ἦν τέκετο αὐτίς ὀπλοτάτην (natu minimam), nisi forte ii, apud quos carmina pronuntiabat, fabulam illam notissimam ignorabant? Quam versibus 22. et 23. neque insulse nec parum perspicue expressam esse censeo. Versus igitur 23. a Baumeistero, ut opinor, immeritò eiectus est. Nec facilius cogitari potest versum 23. subditum esse quam inter versum 22. et illum a librariis omissum esse talem fere versum:

ἦν πρώτην κατέπινε καὶ ὕστερον ἐξήμεσεν versusque 23. prima verba olim fuisse haec: αὐτίς ἄρ'. Sed talibus coniecturis facile caremus nisi in mea interpretatione verborum αὐτίς δ' ὀπλοτάτην non adquiescendum est.

V. 36—52 ab editoribus Jenensibus immeritò eiectos tuetur Guttmanus l. l. (pg. 57 sqq.) exceptis versibus 41—44, quos „postea hymno insertos esse“ mea quidem sententia non pro certo affirmare debebat. v. 36—52.

Versu 59., qui ex Odyssea sumptus est, inter versum 58 et v. 60 interposito contextus orationis inepte interrumpitur, cum versus 60 cum versu 58 bene cohaereat, cum v. 59 male. Qua de causa aut versum 59 aut versum 60 (Ξ 169) subditum esse suspicor. Quam suspicionem valde confirmat v. 63 (Ξ 172), quem subditum esse veri simillimum est. Eidem enim oleo, cui poeta in versu 62 epitheton ἀμβρότω dedit, in versu 63 epitheton datur ἀμβροσία, cuius vim hic plane eandem atque illius esse patet. Haec iteratio tam molesta est ut eundem eam commisisse poetam credere vix possimus. Hoc autem loco ut versus Homerici adderentur, facillime fieri potuit ideo quod versus 59—63 omnes ex Homeri carminibus sumpti sunt. Nam v. 59 a versu D 363 una voce differt (Dυάδης pro Dυήεις), v. 60 est Ξ 169, v. 61 est D 364, v. 62 est D 365, v. 63 est Ξ 172. Quapropter hoc fere modo hunc locum interpolatum esse conicere licet:

v. 59.

Hymnus IV. qualis ab antiquo rhapsodo conditus erat, non quinque versus illos, sed tres ex iis continebat. Quos cum homo quidam Iliadis Odysseaeque gnarus legisset, ei in mentem venit in Homeri carminibus eosdem legi atque insuper ad eandem rem pertinentes alios duos. Itaque hos aut in margine adscripsit aut in textum q. d. inseruit. Insertis autem iis interpolator hymnum IV. adornasse nimirum sibi visus est. (cf. Guttm. l. l.)

V. 89 et 90 nonnullos scrupulos iniecerunt editoribus. Ac primum quidem eos id offendit, quod torques, qui versu 88 ὄρμοι περικαλλέες vocantur, iidem versu 89 καλοί dicuntur. Haec profecto mire quam languida molestaque repetitio est; attamen nescio an hymni IV. conditori attribui possit; repetitionum enim molestarum plenissimus hic hymnus est. Tum verba ὡς δὲ σελήνη στήθεσιν ἀμφ' ἀπαλοῖσιν ἐλάμπετο difficultatem quandam attulerunt. Ea quidem non nimia esse videtur. Recte enim Baumeister „ipsam Venerem subiectum esse enuntiatum“ iudicat. Sententia igitur haec est: Ἀφροδίτη ἐλάμπετο ὡς σελήνη sc. πέπλω φαεινότερῳ πυρὸς αὐγῆς (v. 86) et ὄρμοις . . (cf. hymni VI. v. 10. et 11. δειρῆ δ' ἀμφ' ἀπαλῆ καὶ στήθεσιν ἀργυφέοισιν ὄρμοισιν χρυσεῖοισιν ἐκόσμεον). Quae neque intolerabilia sunt neque ab usu Homeri prorsus abhorrent, quippe qui λάμπειν (et λάμπειν) τεύχεσι, λ. χαλκῶ, λ. πυρὶ et saepe dicat et nonnunquam hominibus attribuat. Atqui scrupulorum aliquid residet. Propterea Wakefieldii coniecturam non aspernor ad omnes scrupulos ex animo evellendos idoneam. Ille enim vir doctissimus (ad Lucret. 1,502) et versus 89. et 90. inter versum 86. et v. 87. interponendos et in versu 89. non καλοί, χρύσειοι, παμπούκιλοι, sed καλόν, χρύσειον, παμπούκιλον scribendum esse censet. Sic in ordinem redacti

emendatique hi versus nihil, in quo offendaris, habent. Sic et illius repetitionis molestia funditus tollitur et verbis ὡς δὲ σελήνη . . ἐλάμπετο subiectum multo aptius quam Venus conciliatur, πέπλος videlicet. Πέπλος nempe φαινότερος πυρός ἀύγῃς στήθεσιν ἀμφ' ἀπαλοῖσιν ἐλάμπετο ὡς σελήνη. Itaque animus inclinatur ut Wakefieldio cum Kaemmerero et Bothio assentiens in codicibus versus 89. et 90. locum cum versibus 87. et 88. permutasse (cf. v. 136 a et b) ideoque in vocibus καλόν, χρύσειον, παμπούκιλον litteram ν in litteram ι mutatam esse arbitrer. Spurius esse eos utique nego.

v. 94—99.

Ex versibus 97—99. versum 98. removendum esse supra demonstravi; de reliquis autem duobus et de versibus 94—96. dubitari potest utrum germani sint an subditi. Quibus quinque versibus omnibus eiectis non modo damni nihil fecerit, sed etiam multo melior facta erit Anchisae oratio, in quam neque ullam necessariam nec nullam alienam ineptamque rem hi versus addunt. Optime enim procedit oratio si versum 93., cuius vox extrema Ἀφροδίτη est, versus 100. continuo insequitur, pessime si inter eos versibus intercedentibus 94—99. inepte Anchises postquam nomen Veneris iam enuntiavit, non modo aliarum dearum nomina interponit, sed etiam postquam magnas deas protulit, ad gratias et nymphas descendit. Attamen valde dubito versus 94—97. et 99. ab hymni IV. conditore abiudicare, quippe quem permediocrem poetam fuisse satis constet. Neque eo quod quae versibus 95. et 96. de gratiis narrantur, cum Homero discrepant, ut eos ab hoc poeta abiudicemus cogimur. Nam hymnus IV. multo post Homerum conditus est. Eadem de causa cave credas ex voce ἡγενης haud dubie effici posse versum 94. esse subditum. Hos igitur versus 94—97. et 99. subditos esse affirmare non audeo.

v. 136.

Versum 136. talem, qualem Baumeister in textum q. d. recepit, non hymni IV. conditor fecisse videtur, sed Ruhnkenius, qui — ut mea fert opinio — cum illum versum composuit, antiqui poetae verba correxit, non restituit. Codices enim DFLM hos duos versus exhibent, quos perverso ordine in iis scriptos esse patet — ei nempe, ad quem litteram a) apposui, prior locus tribuendus erat — cf. v. 89. sq. —:

136.b) οὐ σφιν ἀεικέλιη νυθὸς [νύος DL] [νῆος M] ἔσσομαι, ἀλλ' εἰκυῖα.

136a) εἴ τοι [τιLF] ἀεικέλιη γυνὴ ἔσσομαι ἢ καὶ οὐκί.

Eosdem duos versus iisdem locis collocatos ii quoque librarii legerunt, qui codices Parisinos (ABC) scripserunt, in quibus hic unus versus ineptissimus exstat:

οὐ σφιν ἀεικέλιη γυνὴ ἔσσομαι ἢ καὶ οὐκί.

Nam „Parisinorum lectio“, inquit Hermannus, „aperte ex aberratione oculorum ad vocem ἀεικέλιη in altero versu nata est“. Fontes igitur (vel archetypum) omnium codicum nostrorum illos duos versus habuisse apparet. Quae cum ita sint, quid est quod eos repudiemus? Nec pugnant inter se nec quidquam aliud in iis invenitur quod displiceat nisi vocum ἀεικέλιη et ἔσσομαι molesta iteratio, quae a more huius poetae minime abhorret. Quodsi cui molestior esse videtur quam ut ferri possit, alterutrum ex iis versibus eiici non veto, quoniam secundum exempla talia, qualia supra attuli, cogitari potest subditum esse alterutrum. Sed utrumque subditum, veram Ruhnkenii coniecturam esse argumentis parum confirmatum est. Quin etiam ut ambos versus genuinos esse putem animus valde inclinatur.

v. 197—199.

V. 197—199. subditos esse etsi equidem non affirmo, cogitari tamen potest, quia supervacanei sunt. Quapropter cum dubitari possit num hymni IV. conditori ipsi imputandae sint, iis de rebus notabilibus, quae his in versibus reperiuntur, separatim disseram. Ac primum quidem v. 197. miram verbi formam habet

ἐκγεγάονται

ἐκγεγάονται,

cuius similem nusquam inveni ullam. Hoc enim loco ἐκγεγάονται nihil aliud esse potest nisi futurum derivandum a stirpe γέ—γά. Verbi formae ab ea derivandae in scriptis, quae exstant,

alibi praeter legitimas perfecti et plusquamperfecti q. d. formas γεγάσσι, ἐκ-γεγά-την, ἐκ-γεγά-μεν, γεγά-ώς, ceteras hae solae inveniuntur hisce locis:

in Homeri q. d. epigramm. XVI. v. 3. ἐκγεγάσσε,

in batrachomyomachiae v. 145 (143) γεγάσσε,

in antholog. pal. XV. 40. v. 20. ἐκγεγάσαντο.

Quas accurate perpendamus.

Formam γεγάσσε a Graecorum sermone abhorrere patet; legitima forma est γέγαττε (cf. ἔστᾱττε). Qua de causa utroque loco pro γεγάσσε viri docti coniecaverunt γεγάσσε, quod pro γεγάσσε e γεγάσσε contracto scriptum esset distractione quam dicunt epica adhibita. At utroque loco codices omnes γεγάσσε habent; codicis Vind. textu q. d. inepte γεγόνσσε scriptum est, sed in margine γεγάσσε. Nec minus mira forma γεγάσσε est quam γεγάσσε. Nam verbum γεγάσσαι e γεγάσσαι contractione ortum neque usquam legitur nec satis similibus verbis fulcitur. Id enim esset praesens medii quod dicitur, derivandum a perfecto II. activi q. d., idemque valeret his certe locis atque perfectum illud γεγάσσε. Una autem verbi forma ad verbi γεγάσσαι formaeque γεγάσσε similitudinem prope accedere videtur δεδάσσαι Od. π 316. At neque vim perfecti ea habet neque constat eam formam praesentis esse, quamquam perfecti infinitivus esse δεδάσσαι non potest, cum neque talis infinitivus perfecti usquam reperiatur neque hoc loco perfectum ad sententiam conveniat — quapropter non licet conicere δεδάσσαι coll. hy. III. v. 483 δεδαημένος —. Aoristi autem infinitivus esse potest δεδάσσαι, quia et aoristi formam δέδα-ε Homerus habet et reperiuntur aoristi tales, quales sunt χεύασσαι, χέασσαι, ἀλεύασσαι, ἀλέασσαι, σεύασσαι, κῆαι, Hes. op. 747. δατέασσαι? (v. l. δατέσσαι), et a stirpibus reduplicationem q. d. continentibus nonnullis praeter aoristos II. q. d. aoristi I. q. d. derivati sunt ut a stirpe εἶπ (FεFεπ) εἶπάτω, εἶπασσαι . . et a stirpe ἐν-εγκ ἐνέγκασσαι . . Accedit quod cogitari potest aoristi II. q. d. antiquissimam formam fuisse δεδάσσαι (pro δεδάσσαι), quam coniecturam in libello, qui inscriptus est „Eine neue Erklärung der sogenannten epischen Verbehnung“ proposui et probare conatus sum collatis formis πεπαλασσαι Od. ι 331 et πεπαλασσε Od. η 171. Nunc vero coniectura incerta nihil opus est, cum satis certa argumenta protulisse videar, quibus efficiatur ut aoristi infinitivum esse δεδάσσαι non modo facile cogitari possit, sed etiam veri simillimum sit.

Verbum γεγάσσαι igitur, cum analogia q. d. destitutum sit, in sermone Graecorum nunquam fuisse censenti noli opponere miram vocem

ἐκγεγάσαντο

in Anthol. pal. c. 40. v. 20., quae nullius momenti est nisi quod ex ista conicere licet ignotum fuisse verbum γεγάσσαι. Quod si notum fuisset, versifex, qui istam metri causa finxit, vel ἐκ-γεγόνσσε potius scripsisset, opinor, vel ἐκγεγόνσσε. Nam γεγόνσσε neque a verbo γεγάσσαι derivari potest ullo modo nec quidquam aliud est nisi barbarismus propter metri difficultatem commissus Homeri imitandi causa. Quod ne mireris, considera, quaeso, quam plenum barbarismorum et qua aetate a quali versifice compositum istud anthologiae carmen sit. Cometas enim id consuit christianus byzantinus, qui idem anthologiae libri XV. carmina 36—38 fecit atque idem hæc scripsit „εἰς τὴν ὑπὲρ αὐτοῦ διωρθωμένην Ὀμήρου ποιήσιν“:

Σεῖο βίβλους, μεγάθυμε, Κομητᾶς, Ὀμήρου, δὴ ἄρδην

εὐρῶν γηραλέας τεύξατο ὀπλοτέρας . . .

Εὐρῶν Κομητᾶς τὰς Ὀμηρείους βίβλους

ἐφάρμενας τε κούδαμῶς ἐστιγμένας

στίξας διεσμίλευσα ταύτας ἐντέχνως,

τὴν σαπρίαν βίβλας μὲν ὡς ἀχρηστίαν,

γράβλας δ' ἐκαινούργησα τὴν εὐχρηστίαν.

Is, qua ridicula flagrabat cupiditate imitandi Homeri, Homeri vocibus quam plurimis istud carmen exornare studebat. Itaque cum versui 20. verbum Homericum intexere cuperet, in mentem ei venit nimirum γεγάσσι Homero usitatum. Sententia autem perfecto q. d. repugnabat, postulabat praeteritum q. d. (aut plusquamperfectum aut imperfectum). Itaque ut forma et ad γεγάσσι proxime accedente et in quantum sextumque metri pedem quadrante uteretur, homo stolidus monstrum finxit

ἐκγεγ'αντο

pro legitima forma ἐκγέγασσαν. Nec veri non simile est, ad id audendum Cometae animum confirmatum esse reperta alicubi forma

γεγάαστε.

Haec iam et in batrachomyomachia et in epigrammate pseudohomerico XVI. restituenda atque explicanda esse videtur. Ecce explicatio, quae ad omnes scrupulos ex animo evellendos sufficiat: Utroque loco perfecti forma γεγάαστε neglectis coniugationis legibus e γεγάσσι ficta est et metri causa, in quod neutro loco legitima forma γέγατε conveniebat, et Homeri imitandi causa et per iocum, opinor, ut ridicula imitatione risus moveretur. Ea enim aetate, qua illa carmina composita sunt, ex Homericis verborum formis cum multae tum γεγάσσι, γεγάμεν, id genus aliae iam desierant in usu esse et quasi mortuae erant. Per iocum autem et epigramma illud factum esse et multis batrachomyomachiae vocibus voces Homeri in risum deflectas esse constat. Cave igitur credas distractione q. d. epica adhibita formam γεγάαστε scriptam esse pro forma praesentis γεγάτε e γεγάετε contracta et in usu fuisse verbum γεγάν, quod nunquam in usu fuisse pro certo habeo, quamquam ἄαστε dicere pro ἄτε ex ἄστε contracto poetis nunquam licuisse ideo minime pro certo habeo quod non raro longa vocalis e duabus vocalibus brevibus contracta ita distrahitur ut altera vocalis producat.

Quae cum ita sint, forma γεγάονται, quam, si praesens γεγάν vel γεγάσσαι in usu fuisset, cum futuris epicis ἀντιώω et δαμόω factis ex ἀντιάσω et δαμάσω conferre liceret, iam nihil aliud esse potest quam futurum III. q. d. a perfecti stirpe (γέγα) derivandum. Atqui, ut Baumeisteri verbis utar, „omissum sigma in hoc genere futurorum, quae tertia dicuntur, et exemplis carere videtur et ratione“. Accedit quod nullum futurum III. q. d. derivandum a stirpe, quae in vocali desinit, eam vocalem brevem habet, in qua stirps desinit. Ergo futurum γεγάομαι (ἄ) non minus analogia q. d. caret quam praesens γεγάομαι vel γεγάω.

Quid denique relinquatur quod de mira illa forma statuamus? Iam nihil relinquatur nisi id quod Ilgenius intellexit eam emendandam esse. Quapropter Ilgenius in textu q. d. posuit ἐκγεγάσσαντες, quo potius probatur mihi coniectura Baumeisteri ἐκγεγάσαντες (cf. κεκλήγοντες M 125. Π 430. P 756. 757. μ 256. ξ 30 et La Roche ad M 125 et quae Baumeister adnotavit). Et mendum librarii inesse in γεγάονται et auctorem versus 197. aut γεγάσαντες aut γεγάσσαντες dixisse tribus argumentis confirmatur. Nam versum 197.

καὶ παῖδες παίδεσσι διαμπερές ἐκγεγά.....

ex Iliadis versu factum esse patet Υ 307.

καὶ παῖδες παίδων, τοὶ κεν μετόπισθε γένωνται.

His cum verbis (τοὶ κεν μ. γ.) consentit participium ἐκγεγάσαντες, non consentit ἐκγεγάονται.* Supplendum est verbum ἀνάξουσι ex praecedente verbo ἀνάξει et in versu 197 (emendato) ex versu 196. et in v. Υ 307. ex v. Υ 306. Haec supplendi necessitas fortasse interpolationis causa fuit. Nam ob eam facile fieri potuit ut interpolator γεγάονται pro participio scriberet eo con-

*) Verbum ἐκγίγνεσθαι dativo iunctum est et Ξ 115. et aliis locis.

silio ne versus 197 verbo finito q. d. careret. Accedit quod veri simillimum est interpolatorem legisse ἐκγεγάοντες, formam et insolitam et ad ἐκγεγάονται prope accedentem. Participium autem quadrare, verbum finitum non quadrare hunc in locum vel ex eo apparet quod, ut Ilgenii verbis utar, „Venus non praedicat Anchisae numerosam eum per Aeneam posteritatem habiturum, sed posteritatem ipsius per Aeneam ad regni honores perventuram.“ Praeterea miram vocem γεγάονται a Graecorum sermone abhorreere probatum est.

v. 199.

In versu 199. viros doctos offendit vox ἔνεχα, cuius tollendae causa varias coniecturas protulerunt, quarum multitudo facile augeri potest (velut haec: ὅτι ξα). At nescio an conservandum sit hoc loco ἔνεχα pro οὔνεχα dictum. Dictum enim est pro οὔνεχα a poetis inferioris aetatis ut a Callimacho et εἴνεχεν et ἔνεχα atque etiam a Pindaro, si codicibus confidendum est, quod equidem haud affirmaverim, Isthm. 7, 33. εἴνεχεν (cf. Baum.) Neque constat quam aetate ἔνεχα sic dici coeptum sit. Illos autem versus (198. et 199.), de quibus nunc quaerimus, non per antiquos esse apparet. Quin etiam infima aetate multo post Callimachum in hymnum IV. eos insertos esse cogitari potest. Quid ergo est quod versum aliquanto post Homerum a mediocri poeta factum ita corrigere studeamus ut Homero dignus fiat? Neque hoc repugnat voci ἔνεχα quod versus praecedens οὔνεχα habet. Iterationes enim molestas hoc in hymno permultas reperimus.

v. 221.

In versu 221., si versus 223—240. vel — 246. eiciantur, in locum vocis ζῶεν non modo substitui possit, sed etiam, opinor, restituendum sit ἀγγέρον vel ἀγγέρον, quod et in versu 214 legitur et his in versibus: Θ 539. M 323. ε 136. η 94. 257 ψ 336, quorum imitatio in versibus hymni 214. et 221 aperta et manifesta est. Versus autem 223.—240. vel 223—246 subditos esse suspicari licet propterea quod et salvo orationis contextu seiungi reicique possunt et satis recentioris aetatis indicia praebent. Quapropter his quoque de versibus separatim disseram. Ac primum quidem ea, quae his versibus narratur de Tithono fabula ab Homero abhorrens (cf. Δ 1. et ε 1.) aliquanto post Homerum ficta est. Tum notabile est versus 229. alterum hemistichium

v. 223—246.

εὐγγενέος τε γενέλου.

v. 229.

Permira enim vocem εὐγγενής praeter hoc hemistichium quattuor tantum loci habet: Δ 427 (εὐγγενέος Σώκιοι), Φ 81. (Γρώων εὐγγενέων), Theocr. 27., 41 vel 42. (ἐξ εὐγγενέων sc. γονέων), Anthol. app. 51, 29. (εὐγγενέεσαι γεράα!) iique omnes de hominibus dictum. Apparet autem eam idem valere atque εὐγενής, quod in antiquis carminibus epicis (non exceptis hymnis Homericis) nusquam reperitur, et ἡγγενής, quod duobus tantum locis eorum legitur: Hes. th. 135 et hy. IV. v. 94, utroque loco deae Themidi attributum. Corporis parti attributa, nisi in illo hemistichio, his ex vocibus nulla reperitur apud scriptores antiquiores Euripide, qui εὐγενῆ παρηίδα Jon. 242. et εὐγενῆ δέρην Helen. 135. ita dicit ut εὐγενής fere idem valeat atque εὐφυής. Neque haec significatio verbi ea esse videtur, in qua natum est εὐγενής. Nam quamquam scholia BL ad Δ 427. εὐγγενέος sic interpretantur: τοῦ τῶ σώματι εὐφυοῦς, tamen hanc interpretationem ex usu recentioris aetatis fluxisse, apud antiquos epicis (excepto illo hemistichio) ἡγγενής et εὐγγενής fere idem valere atque „nobili genere natus“ vel „illustris“ et ad vim nostratis vocis „wohlgeborn“ proxime accedere persuasum habeo. Sic nempe vocem εὐγγενής et pseudotheocritei carminis illius conditor et anthologiae carminis illius scriptor acceperunt, quos ex Iliade, non ex sermone populi eam sumpsisse nemo non videt. Ergo is, qui illud hemistichium fecit, vocibus εὐγγενής et εὐγενής vim subiecisse videtur talem, qualis Homeri Hesiodique temporibus in iis nondum fuit. Formam autem εὐγγενέος ab eo quoque ex Iliade sumptam esse apparet. Sed quid de illa forma permira statuendum est? Quae, quod sciam, nondum enodata est. Ne hoc quidem constat, utrum ea ab Homero ipso usurpata an nihil aliud praeter mendum librarii vel commentum interpola-

toris sit. Homerum enim utroque Iliadis loco usum esse voce εὐηφηνής, non sine causa J. Bekker coniecit (cf. ῥυηφηνή apud Callimachum, ῥυηφηνής apud Dion. Perieg., scholia A ad Ψ 81). Quae cum ita sint, in hymno quoque IV. dubitari potest num lectio vera sit εὐηγενέος. Accedit quod omnes codices hoc loco εὐγενέος (claudicante metro) habent excepto uno M. In eo autem εὐηγενέος „non meliore fonte propagatum“, ait Baumeister pg. 95, sed „a correctore doctissimo . . . profectum“ exstare. Proinde, cum εὐηγενέος hic non multo plus auctoritatis quam coniectura veri similis habere videatur, has contuearis coniecturas meas:

1.) εὐηφενέος τε γενέλου (ex magna barba vel ex mento bene barbato) et

2.) γενύων τ' ἐξ ἡυγενείων et

3.) γένυός τ' ἐξ ἡυγενείου, quae verba neque ab Homero, quamquam numerus singularis vocis γένυς apud eum non legitur, ita abhorrent et facile una littera mutata ut γένεος pro γένυος scriberetur, ineptissima fieri, deinde a correctore in ἡυγενέος τε γενέλου vel etiam in εὐηγενέος τε γενέλου mutari poterant. Sed illas coniecturas (1. et 2.) non flocci, hanc (3.) non magni facio; hoc unum efficere volui ut intellegas quam lubricus hic locus sit, et voci εὐηγενέος nimis confidere caveas. Nam quamquam eum, qui hymnum IV. condidit, vel eum, qui hanc partem eius fecerit, ipsum illam vocem ex Iliade et Homerum imitandi et metri causa sumpsisse veri simile est, certum tamen non est.

v. 245.

Deinde in versu 245. notatu dignum est

νηλειές.

Homerus enim saepissime et νηλής et νηλής dicit, nunquam dicit νηλειής. Neque ullo alio loco legitur νηλειής praeterquam in Apollonii Rhodii versibus quibusdam et Hes. th. 770. Ea autem theogoniae illius pars, quae hunc versum continet, ex sententia virorum doctissimorum non antiquitus ab Hesiodo, sed a poeta recentioris aetatis composita est (cf. Bergk. „griech. Pitteraturgesch.“ pg. 985 sq. „Man erkennt deutlich, wie die Beschreibung des Tartarus in verschiedenen Bearbeitungen vorliegt . . .“) Quae cum ita sint, veri simillimum est vocem νηλειής nunquam in sermone populi fuisse, sed inferioribus demum temporibus, quibus multae voces Homericaciam in usu esse desiderant et quasi mortuae erant, et Homerum imitandi et metri causa a poetis fictam esse. Nam Homerus dixerat et X 110. εὐκλειῶς pro εὐκλεῶς et H 117 ἀδειής pro ἀδεής et K 376 et O 4, si et analogiae q. d. et aliquatenus codicibus, qui δειούς*) exhibent, confidendum est, δFεί ους pro δFέος et id genus alia. Propterea inferioris aetatis poetae sibi hoc sumebant ut similiter eademque ratione, ut opinabantur, atque Homerus alias voces ad libidinem mutarent, cum Homerum imitantes optimo iure eas immutare sibi viderentur, quippe qui ignorarent formas illas Homericas εὐκλειῶς, ἀδειής, δειούς . . . non ad libidinem metri gratia factas pro εὐκλεῶς, ἀδεής, δέος . . . , sed his antiquiores et ex primis vocum formis legitima ratione ortas esse, ut εὐκλειῶς ex εὐ-κλεF-έως, ἀδειής ex ἀ-δFειής, δειούς ex radice δFῖ . . . Νηλειής autem vocem pariter atque illas ex prima vocis forma ortam et perantiquam esse haud credendum est nisi — id quod vix sperare possumus — etymologia q. d. nihil dubii relincente probatur.

v. 246.

Denique v. 246 vocem καματηρός habet, quae alibi apud nullum auctorem Herodoto antiquiorem legitur. Accedit quod voces in ἥρός desinentes apud Homerum omnino non leguntur praeter has duas: ὄτρηρός et ἀταρτηρός, in quibus littera η non perinde atque in voce καματηρός suffixis q. d., sed verbi stirpi tribuenda esse videtur, quia in voce ὄτρηρός (cf. τρήρων) stirpem verbi τρέω, in voce ἀταρτηρός reduplicatam radicem ταρ inesse veri simillimum

*) Pro δειούς, quod non minus quam δέους a sermone Homeri abhorret, locis allatis aut δFείους aut δFέος aut δFείος contractum e δFέος restituendum est. Nominativum δειούς Hermannus restitui vult hymn. IV. 194.

est. Saepe usurpavit Apollonius Rhodius et vocem *καματηρός* et vocem *νηλειής*.

Nihilominus valde dubito num v. 223—246 a conditore hymni IV. abiudicandi sint. v. 223—246. Satis enim cum eius consuetudine consentiunt, praesertim eo, quod permulta more eius proprio ex Iliade Odysseâque sumpta habent. Nec minus quam alibi ille eius mos Homerum imitandi in versibus 241—246 apparet, in quibus iteratio quoque talis, qualem eius propriam esse constat, notanda est. Aetatis autem aliquantum ab Homero distantis vestigia in omnibus hymni IV. partibus reperimus.

Multo vero suspectiores quam v. 223—246. sunt v. 259—277, ex quibus v. 276. et 277. v. 259—277. iam supra removi, reliquos, cum et omnes salvo orationis contextu eici possint et mirarum rerum pleni sint et illo more Homerum imitandi atque, dummodo v. 273—275. ex iis segregentur, illo iterationis genere careant, omnes subditos esse suspicari licet. Nullo autem negotio versus 273—275. a reliquis seiungere atque ut reliquos removeas, nihilominus vel illos tres omnes vel versus 274. et 275. vel versum 273. retinere potes. Quapropter de versibus

259—272.

v. 259—272.

separatim disseram: In versu 259. mira illa sententia profertur, de qua supra exposui (pg. 2). In v. 260. *ἄμβροτον εἶδαρ* haud ita offendit, quoniam Homerus et *ἄμβρόσιον εἶδαρ* et *ἄμβρόσιον ἔλαιον* et *ἄμβροτον ἔλαιον* dixit. — In v. 261. nescio an pro *ἀθανάτοισι κάλον* restituendum sit *ἀθανάτοις κάλον*; *ἐρώσαντο* autem, de quo cf. quae Baumeister adnotavit, hoc loco idem valet atque *Ω* 616, ubi scholia id interpretantur *ὄρχησαντο*. — In versu 262. *Σειληνοί* indicium est notatu dignissimum aetatis aliquantum ab Homero distantis. Neque enim *Σειληνός* nec *Σάτυροι* neque in Iliade neque in Odyssea neque in hymnis Homericis alibi neque in carminibus Hesiodi quae dicuntur, usquam commemorantur praeterquam *Σάτυροι* in fragmentis Hesiodi q. d. Plurale autem nomen *Σειληνοί* inferioris etiam aetatis est quam unus *Σειληνός*. At eum, qui hunc versum fecit, *Σειληνός* dixisse, librarios *ς* in *ι* mutasse conici potest. — Pro *τε καὶ εὐσκοπος*, quae Baumeister tuetur, Hermannus *καὶ εὐσκοπος* reponi vult. Utra lectio vera sit vereor ne diiudicare nequeamus. — In versu 263 *σπέων ἐροέντων* notabile est. Homeri enim usui *σπέων ἡεροέντων* magis convenire videtur, quoniam apud Homerum neque raro *σπέος ἡεροειδές* neque usquam vox *ἐρόεις* legitur. At apud eum et vox *ἔρος* aliaeque voces eiusdem generis vel stirpis usitatissimae sunt et haec leguntur verba *μ* 80. *ἄντρον ἐπήρατον ἡεροειδές*, ad quae et *ἄντρον ἐν ἡερόεντι* hymn. III. 359. et *σπέων ἐροέντων* prope accedunt. *Γ* go de hoc versu ex voce *ἐρόεις* ita usurpata vix quidquam cogi potest, quamquam ea in hymnis Homericis inferioris aetatis III. 31. et XXXII. 20. reperitur, apud antiquissimos epicorum non reperitur nisi in Hes. th. 245. 251. 357. — In versibus 264—272 eadem nymphae, quae in versu 257. *ὄρεσσαῖοι* appellatae sunt, ita describuntur ut in numero dryadum vel potius hamadryadum*) cum singulis arboribus arte cohaerentium habendae sint, quarum notio certe apud nullum scriptorem Pindaro antiquiorem reperitur nisi hi versus Pindaro antiquiores sunt.

Versus 267. et 268. editoribus nonnullos scrupulos iniecerunt, quibus commotus Baumeister eos uncis inclusit. v. 267. 268. Ac primum quidem suspicionem movit asyndeton, quo versus 266. et 267. coniuncti laborant, sive ante vocem *καλαί* sive ante *ἐν* sive ante *ἐστῶσ'* punctum ponitur. Deinde *ἡλίβατοι* apud Homerum *πέτραι* dicuntur, nusquam arbores, quibus hoc epitheton attribui etiam etymologia eius vetare videtur. Denique *έ*, quod hoc loco aut ad *ἡ ἐλάται ἡὲ δρύς* —

*) De hamadryadibus disseruit Lehrs in libro, quem inscripsit „Populäre Auffäße...“, pg. 114 sq. Vox *ἡμαδρυάς* in nostratam sermonem versa est mit einem Baume zusammenlebende Baumnymphe, vox *δρυάς* est *Waldnymphe* vel *Waldbnymphe*, fortasse etiam *Baumnymphe*, non est „Eichin“, cf. v. 264 et *δρῦς* in lexicis a me scriptis.

ut arbores *τεμένη* appellatae sint — aut ad *οὔρεσι* referendum est, nullo alio loco pro plurali positum invenitur. Tamen hos versus, etiam si tota haec fabula hamadryadum ab hymno IV. aliena sit, hac ex fabula nequaquam reiiciendos esse censeo. Etenim his Frankii verbis assentiendum est: „quod illae arbores in sacris tantum lucis reperiebantur, quod idcirco non succidebantur, magnum illud in hac descriptione momentum habet et commemorari debebat, quia sic tandem cavebatur ne vita nympharum vi posse opprimi et exstingui videretur“, et ea, quae his in versibus offenderunt, et emendatione tolli et quodammodo defendi possunt. Nam conicere licet vel versus 266. et 267. haec habuisse verba:

καλαί, τηλεθάουσαι, ἐν οὔρεσιν ὑψηλοῖσιν

ἐστῶσ' ἡλίβατοι (id quod Baumeister coniecit) vel potius *ἐστῶσ' ἡλιβάτοις* ut *ἡλιβάτοις* ad *οὔρεσιν* referatur (*οὔρεα ἡλίβατα* Apollonius Rhodius dixit)

vel — id quod minus placet —

— *καλαί, τηλεθάουσαι. ἐν οὔρεσι δ' ὑψηλοῖσιν*

ἐστᾶσ' ἡλίβατοι vel potius *ἐστᾶσ' ἡλιβάτοις*

vel etiam, quo omnes scrupuli funditus eximantur, (ex coniectura Baumeisteri) „lacunam ante v. 267“ et (ex coniectura mea) post *ὑψηλοῖσιν* haec fere restituenda esse:

267 b)

πέτραι δὲ μεγάλαι πάντη (vel *κύκλω*) *περὶ ἱερὸν ἄλλος* vel *ἱερὸν περὶ χῶρον*

ut et asyndeton tollatur et ad *πέτραι* referatur *ἐστᾶσ' ἡλίβατοι* et ad *ἄλλος* vel *χῶρον* referatur ε.

Defendi autem ea, quae offenderunt, omnia possunt propterea quod neque asyndeton molestum hoc in carmine permirum est neque exempla desunt, quibus probetur poetas inferioris aetatis voces Homericas nonnunquam perverse usurpasse nec veri non simile est hos versus a scriptore multum ab Homeri aetate distante factos esse neque ε pro plurali positum analogia q. d. prorsus caret. Etenim *ων* nonnunquam pro plurali positum et ρ 268 *μιν* ad *δῶματα κάλλ' Ὀδυσῆος* referendum est et *κ* 212 *μιν* ad *δῶματα Κίρκης* referendum esse videtur. — M 285 *μιν*, ne ad *ιφάδες* referatur, ad *χιόνος* refertur.

v. 270.

In v. 270. *ἀζάνεται* notabile est, quia verbum *ἀζάνω* hoc uno loco reperitur. At non solum apud poetas Alexandro magno posteriores *ἀζάνω*, sed etiam λ 587. *καταζήνασκε* legitur nec raro apud Homerum *ἀζᾶλός, η, ον* (*δρυς, ὕλη, ὄρος, βοῆ* H 239., quo loco *βῶν* non pro *βοῶν* positum, sed e *βοῆν*, hoc autem e *βοῆην* contractione factum esse in lexicis a me scriptis explanavi). Accedit quod num *ἀζάνω* antiquius quam *ἀζάνω* sit, eo magis dubium est, quod formam *ὀλισθάνω* antiquiorem esse quam *ὀλισθάνω* paene certum est. Quae cum ita sint, quamquam formam *ἀζάνω* hoc loco metri causa pro *ἀζάνω* fictam esse, in usu nunquam fuisse cogitari potest, certi tamen nihil ex ea sola cogi potest.

v. 271.

In v. 271. aut *ἀμφὶ περιφθινύσει* aut *ἀμφὶ περὶ φθινύσει* pro *ἀμφιπεριφθινύσει* caesurae causa restituenda sunt. Neutra a sermone Homeri abhorrent, quippe qui et *ἀμφὶ περὶ* et *φθινύσει* usurpet.

V. 280. etsi non necessarius est, pro genuino tamen habendus est. —

5.

Hymni IV. versibus suspectis omnibus commemoratis iam e reliquis rebus permiris eas explicabo, quae ab usu sive antiquorum epicorum sive omnium Graecorum adeo abhorrentur ut emendatione potius tollendae quam pro hymni IV. propriis habendae sint:

v. 125.

In v. 125 forma attica *ἔδόκουν*, non epica *ἔδόκευ* usum esse hymni IV. conditorem, quem et sermonis Homericum bene gnarum fuisse constat et in coloniis Asiae litus attingentibus

ionicis aeolicisve carmina pronuntiasse veri simillimum est*), mihi persuadere non possunt librarii parum diligentes parvaque fide digni. Quin etiam in versu 369. hymni V., qui manifesta inferioris aetatis indicia praebet et attico poetae non sine causa tribuitur**), forma attica τε λούντες librariis deberi, epica τελεῦντες restituenda esse videtur, praesertim ideo, quod in eodem hymno eo nusquam alibi in ου contrahitur, compluribus in ευ ut 64. σευ, 181. ἡγεῦνδ'. Multo minus vero in Iliade Odysseave antiquitus legem illam contractionis usquam violatam esse credo. Neque enim antiqua dialectus aeolica nec dialectus ionica neque antiqua poesis epica eo unquam aliter quam in ευ contraxit nisi forte Homerus ipse parum sibi constitit his tribus locis: ν 78., ubi pro ἀνερρίπτουν ἄλλα, quod editiones omnes habent, aut ἀνερρίπτειν ἄλλα (vel ἀνερρίπτειν σάλλα vel ἄλλα) aut — id quod multo veri similis etiam est, ἀνέρριπτον σάλλα (vel ἄλλα) restitui necesse est, et K 376. et O 4., quibus locis pro δελούς aut δφέλιος aut δφέος aut δφέος (genitivum contractum e δφέος) restituendum esse apparet.

In versu 204. pro θεοῖς ἐπιεινοχοεῦοι (M. ἐπιεινοχοεῦειν) restituenda esse censeo θεοῖς v. 204. ἐπι οἰνοχοεῦοι propterea quod neque unquam alibi verbum ἐπιεινοχοεῦω legitur neque apud Homerum ullum verbum eius simile reperitur, ἐπι autem et metri gratia ab οἰνοχοεῦοι seiungendum esse videtur coniungendumque cum vocabulo θεοῖς accentu in ἐ posito, et ad θεοῖς referri potest ita ut θεοῖς ἐπι sit apud deos, quamquam Baumeister haec contra dicit: „Praepositio, quam Barnesius ad θεοῖς referri voluit, nihil aliud significare potest nisi hoc ἐπι τῇ Ἥβῃ simul cum Hebe. Nam verbum simplex dativo iungitur, A 597“. At A 598. οἰνοχόει reperitur, non reperitur οἰνοχοεῦω, quod non idem valet atque οἶνον χέω, sed est vini ministri munere fungor (cf. B 127. Y 234. α 243. φ 142.) neque ullo Homeri loco dativo iungitur nisi scholia iure Διὶ ad οἰνοχοεῦειν referunt Y 234 [τὸν καὶ ἀνηρέψαντο θεοὶ Διὶ φοινοχοεῦειν], quo loco metri gratia Διὶ (sūt Ζευῆ) ab οἰνοχοεῦειν seiungendum et ita interpretandum esse videtur ut sententia sit haec fere: ἀνηρέψαντο θεοὶ Iovis commodo inservientes eiusque voluntati obsequentes, ut Ganymedes vini ministerio fungeretur. Hoc autem loco hymni IV. si nihilominus οἰνοχοεῦοι dativo iungi mavis, hymnographum haec dixisse putes: θεοῖσιν φοινοχοεῦοι et interpolatorem ἐπι metri causa inseruisse, cum F omissum esset. —

Fabula illa de Ganymede rapto in Iliade et breviter strictimque ut nota et pervulgata attingitur versibus E 265. et 266. et narratur versibus Y 231—235., quos hymni IV. conditorem cognovisse et aliquatenus imitatum esse veri simillimum est. Neque enim dabit quin verba ἴν' ἀθανάτοισι μετείῃ in v. 203. ex Y 235. sumpta sint, neque cum Y 234. non consentiunt verba Ζεὺς ἤρπασεν in v. 202. et 203. Nam ἤρπασεν hoc loco non est ipse manu sua corripuit, sed iubendo effecit ut Ganymedes raperetur. Haec autem verba ἀνῆρπασε θεῶσιν ἄλλα in v. 208., quae Matthiaeus bene explicavit, si cum Y 234. pugnarent, non minus pugnarent cum his Ζεὺς ἤρπασεν in v. 202. et 203.

In versu 252.

στοναχήσεται

emendandum esse inter omnes constat, sed quid scribendum sit diiudicari vix potest. Veri simillimam omnium emendationem

στόμ' ἀχθήσεται

Ph. Buttmannus proposuit, qui ut eam confirmaret, in lexil. II. pg. 103. sqq. et Hesychii verba

*) cf. quae R. Thiele exposuit l. l. pg. 77 . . .

**) cf. quae Baumeister adnotavit pg. 278.

„μεγαλήσεται*) μέγα βοήσει“ attulit et hymni V. versus 479. verba οὐτ' ἀχέειν**) et verba ἐπιπροχέουσα χέει in v. 18. hymni XIX., quo loco vocem χέει ex τ 521. irrepsisse conici potest, Baumeister ζει pro χέει scripsit, Buttmannus cum Ilgenio verba ἐπιπροχέουσα ἀχέει restituenda esse non sine causa censuit. Propterea ille vir ingeniosissimus statuit in sermone Ionum veterum praeter Homericum illud ἀχέτω (ἄ), cuius altera quoque forma ἀχέω (ἄ) exstat, fuisse diversum ab eo verbum ἀχέω (ἄ), quod idem atque ἦχέω valeat; hoc ἀχέω (ἄ) etiam antiquius esse quam ἦχέω. Ad locos a Buttmano allatos addantur hi: H 267 (περιήχησεν) et hymni V. v. 38 (ἦχησαν), quibus locis non liquet utrum ἦχησα ab ἦχέω derivandum sit an ab ἀχέω (ἄ). Alibi enim non solum hoc ἀχέω (ἄ) nusquam, sed ne ἦχέω quidem neque in Iliade neque in Odyssea neque in hymnis Homericis reperitur, quamquam vocabulum ἦχη in Iliade Odysseaque usitatum est. Etymologia autem verbi ἦχέω incertior est quam ut ex ea effici possit non potuisse pro eo in usu esse ἀχέω (ἄ). Fickius in libro, quem inscripsit „Vergleichendes Wörterbuch der indogerman. Sprachen“. II. ed. pg. 489 derivat ἦχέω ab obscura radice vâk. At nescio an ab ea radice vak „sprachen“, quam Fickius iure statuit pg. 176., et ἀχέω (ἄ) et ἦχη et ἦχέω non minus derivari possint quam ἦχέω a vâk, ut et ἠγέομαι et ἄγω (ἄ) ab ἄγ (ἄγ) derivantur. Sed haec omnia incertissima sunt.

Martini coniecturam στόμα χέιεται tuentur Hermannus, Lobeckius, Baumeister, impugnat cum Ruhnkenio Buttmannus, qui verbum χανδάνω, cuius futurum est χείσομαι (e χένδ — σομαι, σ 17.), nusquam idem atque χάσκω valere contendit. De verborum χάσκω, χαινώ, χανδάνω vi et etymologia legas, quaeso, ea, quae in lexicis a me scriptis dixi. Ex iis sequitur certo exemplo non probari, sed tamen cogitari posse verbis στόμα χέιεται ἐξονομῆναι haec fere significari: os ita hiscet ut capiat τὸ ἐξονομῆναι vel os hians capiet τὸ ἐξονομῆναι (cf. χανδάνω b in lexicis a me scriptis). Neque ideo improbanda est Martini coniectura quod codices non χέιεται habent, sed χήσεται. Nam facile accidere potuit ut librarii H pro EI scriberent, quia antiquissimis temporibus E et pro H et pro EI per productionem nato ex E scribebatur. Quapropter veri simile est hoc loco antiquissimum librum hasce habuisse litteras: ΣΤΟΜΑΧΕΣΕΤΑΙ, quibuscum et στόμ' ἀχίσεται et στόμα χήσεται et στόμα χέιεται consentiunt. Attamen potius στόμα χήσεται quam στόμα χέιεται restituendum esse cum Buttmano propterea censeo quod χήσομαι futurum verbi χάσκω esse potest. Hoc futurum quando in usu fuisse non ideo pro certo negare licet quod verbi χάσκω praeter χανούμαι non reperitur aliud futurum. Neque enim χανούμαι apud ullum auctorem Aristophane antiquiorem reperitur et in etym. magn. 811. 20. haec leguntur: χήσω παρὰ τὸ χῶ τὸ χορῶ. Χῶ autem (e χῶ videlicet contractum) a grammaticis ad verba χάσκω et χανδάνω derivanda fictum est***).

Quod autem Matthiaeus coniecit, στόμα τλήσεται, quamquam correptio attica q. d. in hymno IV. quater occurrit, improbandum esse videtur, quoniam nimis a litteris codicum recedit. Propius ad eas accedit quod Ilgenius in textum q. d. recepit, στόμα λήσεται; at λήσομαι nullo loco legitur quo futurum esse possit verbi λάω eius quod idem fere valet atque ἐδέλω. Minus etiam placet et altera Ilgenii coniectura στόμα πέσεται et Clarkii coniectura στόματ' ἔσεται. —

Cum multa librorum mendis interpolationibusque ita vitiata ut a metro epico abhorreant, in codicibus inesse appareat, cuiusmodi nonnulla exempla satis manifesta supra protuli (3. pg. 3—4), non dubito quin et in hymni IV. versu 13. τε καὶ ἄρμα pro καὶ ἄρμα et in v.

*) pro quo aut μέγ' ἀχίσεται aut μέγα χήσεται restituendum est.

**) sic cod. M.; οὐτε χανεῖν Ilgenii coniectura incertissima est.

***) cf. χῶρα in lexicis a me scriptis.

113. *τε καὶ ἡμετέρην* pro *καὶ ἡμετέρην* et in v. 237. *ῥέει ἄσπετος* pro *ῥεῖ ἄσπετος* restituenda sint. Lex enim constantissima est versibus heroicis ut in thesi q. d. vocalis longa, in qua vox desinit, corripitur ubicumque vox subsequens vocali incipit. Ii autem loci, quibus illa lex ab Homero neglecta esse videtur, sine dubio aut consonante (ut F, j, σ) inserenda aut alio modo emendanda sunt. Idcirco, cum ex iis locis perpauci a viris doctis nondum enodati essent, hos in lexicis a me scriptis omnes emendare studui. — In versu 276. versificem, qui eum fecit, ipsum id peccasse, quod Barnesius inserta voce *κα* inter ὄφρα et ταῦτα correxit, ideo cogitari potest quod versus ille subditus est. — In v. 9. Matthiaeus recte, opinor, οὐ γάρ οἱ εἶδεν scripsit pro οὐ γάρ οἱ εὔαδεν, quae ab usu Homeri ideo abhorrent quod γάρ apud eum subsequente voce οἶ (Foi) propter digamma producitur. Digammatis autem vestigia in hymno IV. nonnulla reperiuntur ut in v. 10., qui certissimum eius indicium habet hoc quod καὶ subsequente voce ἔργων (F'έργων) non corripitur, et in v. 82., in quo καὶ subsequente voce εἶδος (F'είδος) non correptum est nisi forte μέγεδος *τε καὶ*, quae codices ABC pro μέγεδος καὶ habent, non interpolata sunt, et in v. 181. nisi forte quae codex M. habet ὡς δ' εἶδεν pro ὡς δὲ ἴδεν (F'ίδεν) non interpolata sunt. Quin etiam illa verba οὐ γάρ οἱ εὔαδεν vestigio digammatis non carent. Quae cum ita sint, conicere licet hymni IV. conditorem versus 9. et 10. sic pronuntiasse:

οὐ γάρ Foi Fάδε F'έργα πολυχρύσου Ἀφροδίτης,

ἀλλ' ἄρα Foi πόλεμοί τε F'άδον καὶ F'έργον Ἄρης. cf. R. Thiele l. l. pg. 34 sq.

6.

Iam iis versibus, qui suspecti sunt, et locis sine dubio emendandis omnibus prolatis hymni IV. spectemus quibus verbis et rebus verae eius partes cum Homero consentiant et quibus ab illo differant.

Consentit hymnus IV. cum Homero et eo, quod digammatis vestigia praebet, et multis antiquis vocibus vocumque formis usurpatis, ut forma ἔρος in v. 91. et 144., quae apud Homerum ubique pro ἔρωσ aut legitur aut restituenda est, et multis vel ex Iliade vel ex Odyssea sumptis aut versibus aut hemistichiis integris. Eiusmodi imitationis exempla haec intuearis:

In versu 25. haec verba ἀλλὰ στερεῶς ἀπέειπεν ex I 510 (καὶ τε στερεῶς ἀπ.) sumpta sunt. Versus 35. est Odysseae ι 521. — Verba Ζεὺς ἄφροντα μῆδεα εἰδὼς eadem, quae v. 43. habet, reperiuntur Ω 88 et Hes. th. 545. — V. 58—63, ex quibus duo eiciendi esse videntur, omnes Homeri sunt (Σ 363—365 et Ξ 169 et 172). — V. 68 est Iliadis Θ 47. — In v. 77 Σεῶν ἄπο κάλλος ἔχοντα sumpta esse videntur ex Δ 457. Σεῶν ἄπο κάλλος ἔχουσα. — V. 98 est Υ 8 exceptis verbis ἢ τις pro οὐτ' ἄρα. — V. 99. est Υ 9. ζ 124. — V. 105 est κ 498. — V. 109 est π 186 excepta voce ἀθανάτησι pro ἀθανάτοισι. — In v. 111. εἶπου ἀκούεις sumpta esse videntur ex ο 404. — V. 118 est Η 183 exceptis verbis ἐκ χοροῦ pro ἐν χορῷ. — In v. 120. ἀπείριτος ἐστὲ φάνωτο sumpta sunt ex κ 195. — In v. 132 verbis οὐ μὲν γάρ κε κακοὶ τοιόνδε τέκοιεν poeta imitatus est δ 64 οὐ κε κακοὶ τοιούσδε τέκοιεν. — In v. 139 verba χρυσὸν τε F'άλις F'εσδῆτα Δ' ὕφαντήν sumpta sunt e ν 136. π 231, in v. 140 καὶ ἀγλαὰ δέχθαι ἄποινα ex A 23. — V. 143 est Γ 139. — V. 163 est Σ 401. — Versu 177. hymnographus parum apte imitatus esse videtur K 159. — V. 184 est χ 311. 343. 366. — V. 193 est δ 825 excepta voce σῆσι pro πάγχυ. — Versu 194. poeta e 347 imitari videtur. — In v. 203. verba ἴν' ἀθανάτοισι μετείη ex Υ 235 sumpta sunt. — V. 214 exceptis verbis ὡς εἶ. pro εἴην est Θ 539, nisi forte verba ἴσα θεοῖσι, quae codex M. et margo codicis L. habent, non interpolata sunt pro ἤματα πάντα, quae codices ABCDFL habent; cf. e 136. ἦ 94. 257. ψ 336. M 323 et quae Ilgenius adnotavit. — In v. 215. verba ἐπειδὴ Ζητὸς ὄγ' ἔκλυεν ἀγγελιάων sumpta sunt ex ε 150 exceptis ὄγ' ἔκλυεν pro ἐπέκλυεν; in v. 248. ἤματα πάντα διαμπερές ex Η 499; in v. 253 πολλὸν ἀσάδην ex T 113; in v. 255 βροτῶ εὐνηθεῖσα e B

v. 25.

821; in v. 285. ὄρος κατασιμένον ὕλη e v 351. u 431.; in v. 288. βαλέει ψολόεντι κεραυνῶ ex ψ 330 ἔβαλε ψολόεντι κεραυνῶ; in v. 290. et ἴσχεο μηδ' ὀνόμηναι — codices habent ὀνόμηναι!! — ex λ 251 — ἴσχεο μηδ' ὀνομήνης — et θεῶν δ' ἐποπίζεο μῆνιν ex ε 146 Διὸς δ' ἐποπίζεο μῆνιν.

Accedunt in versibus 223—246 haec: In v. 223 verbis νηπίη οὐδ' ἐνόησε μετὰ φρεσὶ poeta imitari videtur E 406 νήπιος οὐδέ τὸ Φοῖδε κατὰ φρένα; in v. 224. verbis ξῦσαι τ' ἀπο γῆρας I 446 γῆρας ἀποξύσας; in v. 225. verbis ἔχεν ἦβη Σ 512 ἔχε γῆρας — cf. v. 274 ἔλη ἦβη. — In v. 229 εὐγγενέος, de quo supra disserui, ex Iliade sumptum est. In v. 233. κατὰ γῆρας ἔπειγεν sumpta sunt ex Ψ 623 κατὰ γῆρας ἐπείγει. — V. 234 est Δ 298 excepta voce δύνατ' pro ἴρ. — V. 235 = B 5. — In v. 236 Δύρας ἐπέδηκε φαιινάς sumpta sunt ex v. Ξ 169 (item in v. 60); in v. 237 οὐδέ τι κίχως ex λ 393. — V. 238 = λ 394 exceptis ἔσδ' οἴη pro οἴη περ. — In v. 242 πόσις κεκλημένος εἴης sumpta sunt e ζ 244 πόσις κεκλημένος εἴη, in v. 243 πυκινὰς φρένας ἀμφικαλύπτου ex Γ 492 Ξ 294, in v. 244 γῆρας ὁμοίον e Δ 315, in v. 246 ὅ τε στυγέουσι θεοὶ περ ex Υ 65 τὰ τε στυγέουσι θεοὶ περ.

7,

Ex exemplis, quae protuli, apparet hymni IV. conditorem Homeri et bene gnarum et imitandi studiosissimum fuisse. Nunc autem quibus sermonis proprietatibus tamen ab Homero differat, ita accurate exponam ut nihil omittam nisi quae supra satis explicata sunt.

Ac primum quidem ea, quae vel minimi vel nullius momenti esse videantur, omnia commemorabo:

v. 2. In versu 2. haec verba ἐπὶ γλυκὺν ἕμερον ὄρσε, etsi ab Homero aliena sunt, propterea minime offendunt quod ille et ἐπιόρσαι ὕπνον, οἷζύν, alia eiusdem generis et ἕμερον ὄρσαι dicit.

v. 14. In v. 14 ἀπαλόχρους ab Homero alienum non offendit. Idem enim atque hoc loco valet ἀπαλός et φ 151 et aliis locis Homeri, quippe qui teneris feminarum genis hoc epitheton attribuat.

Adiectivum διαπρύσιος substantivo iunctum in v. 19 et hymni III. v. 366, διαπρύσιον κιδάρειν in v. 80. hymni IV., neutrum apud Homerum legitur. At διαπρύσιον apud illum neque raro reperitur et idem valere solet atque in hymni IV. v. 80 et διαπρύσιοι in v. 19.

συνέμιξα in versibus 39. 50. (odd. ἀνέμιξε). 52. 250. et in hymno III. reperitur, nusquam apud Homerum reperitur. At ille et συμμίσγεται et σὺν δὲ ἔμιχθεν et μίξαι vel μίξαι dicit et aliis verbi μίσγω formis saepissime utitur. Neque ex eo, quod ab Homero verbi μίσγω aoristus I. passivi qui dicitur non itidem ut μιχθήμεναι in v. 46 usurpatur, quidquam effici posse videtur. Etenim hoc aoristo ille saepe utitur et casu accidere potuit ut eo non ita uteretur. Accedit quod in v. 46. hymni IV. nec μιγήμεναι, quod codex D habet, nec μιγήναι in metrum convenit.

v. 47. In v. 47 leguntur βροτέης εὐνῆς, apud Homerum nusquam hae voces coniunctae, at τ 545 φωνῆ δὲ βροτέη. Idem versus hymni IV. habet ἀπο-εργμένη vel ἀπο — Φεργμένη ab Homero alienum. At Homerus et ἀποΦέργω habet et ἔρχεται perfecti formam et ἔρχατο plusquamperfecti q. d. formam et δέχεται atque δέγμενος — cf. ἔρμενος apud Herodotum.

v. 54. In v. 54. πολυπιδάκου pro Homero genitivo πολυπιδάκος scriptum nullius momenti esse cum ex eo intellegatur quod facile cogitari potest hymni conditorem, utpote qui in v. 68 Ἴδην πολυπιδάκα dixerit, in v. 54. πολυπιδάκος dixisse, librarios ε in υ mutasse*), tum ex eo apparet quod apud Homerum ipsum nonnullae nominum formae reperiuntur, quae ab aliis formis Ho-

*) cf. χρυσάορος in libro, quem inscripsi: „Uebersichtliches griechisch-deutsches Handwörterbuch für die ganze griechische Litteratur.“

mericis ex eadem stirpe derivandis idemque valentibus differentes diversa declinatione diversos exitus, ceteras litteras easdem atque illae habent, ut apud Homerum et ἐρίηρ-ες, -ας et ἐρίηρ-ο-ς, -ο-ν reperiuntur, et ἄνδρες πολύ-Ἔρην-ες et nominativus πολύ-Ἔρην-ο-ς, et ἀδμήτ-ες, ἀδμή-ς et ἀδμή-τη-ν, Ἀδμήτο-ιο, Ἀδμήτο-υ, Ἀδμήτω, similia.

Apud Homerum nec θυώδης νηός, quae v. 58 habet, nec θυώδης βωμός, quae v. 59 et hymni I. v. 87 habent, reperiuntur, at non solum θυώδεα Φείματα, sed etiam θυώδης θάλαμος et tribus locis θυήεις βωμός. Accedit quod versum 59 (ex D 363) subditum esse veri simillimum est.

V. 67 in codice M est ὕψι μετὰ νεφέεσι βίμφα πρήσσουσα κέλευθον, in ceteris codicibus ὕψι μετὰ νεφέεσσι θοῶς πρ. κ. . Apud Homerum θοῶς πρήσσειν κέλευθον non legimus. At apud illum et θοῶς et πρήσσειν κέλευθον usitata sunt atque θοῶς id significat, quod hunc in locum quadret. Neque constat ultra lectio in v. 67 vera sit.

v. 67.

V. 71 habet προκάδων, Homerus nullam formam vocabuli προκάς, ἄδος, at ρ 295 accusativum πρόκ-ᾶς habet.

v. 71.

Apud Homerum non reperitur σύνδυο, quod v. 74 habet, at reperitur σύντρεις ι 429.

Vox ἐπιγναμπτός nusquam legitur nisi in hymni IV. v. 87, quo loco Baumeister iure, opinor, scripsit ἐύγναμπτός (ex σ 294).

[μάκαρες ut in hymnis Homericis IV. 92 et XII, 4, ita κ 299 dictum est pro μάκαρες θεοί]. εἰσοπίσω et in v. 204 fortasse librarii mendo irrepsit pro ἐξοπίσω, quod cum usitatum Homero sit, Hermannus hoc loco restituendum esse censet, et vox satis antiqua esse videtur, quoniam apud Tyrtaeum legitur (fr. 7, 12. Del.).

Vox τίμιος κ 38 similiter usurpatur atque in v. 142.

Verbum ἀποκλίνω apud Homerum uno loco reperitur τ. 556 neque accusativo iunctum est illo loco. Attamen cum ex aliis rebus, tum ex illo loco ipso intellegitur id Homeri temporibus eandem vim habuisse atque in v. 168. hymni IV.

V. 190 habet θεοῖς εὐνάζεται; apud Homerum nusquam legimus εὐνάζεσθαι dativo iunctum, sed ε 119 εὐνάζεσθαι παρ' ἀνδράσι. At B 821 θεὰ βροτῶ εὐνηθεῖσα et H 176 γυνή θεῶ εὐνηθεῖσα reperiuntur et plane idem valet εὐνάσθαι atque εὐνάζεσθαι.

v. 190.

De versu 194 legas quae Hermannus et Baumeister adnotaverunt. Ex iis intellegitur hunc versum aut sic scribendum esse:

v. 194.

οὐ γάρ τοι δεῖος (vel δφεῖος) παδέειν κακὸν ἐξ ἐμέθεν γε

aut sic: οὐ γάρ τοι τι δέος παδέειν κακὸν ἐξ ἐμέθεν γε.

Formam autem δεῖος (vel δφεῖος) ab Homero non abhorre supra demonstravi. Ad alteram lectionem (τοί τι δέος) defendendam Baumeister affert Hes. th. 334. 744. op. 675 et „iam aetate Hesiodi“, inquit, „nullum superest vestigium digammatis in vocabulis δέος, δεινός, δειλός“. Accedit vero etiam hoc quod ne Homerus quidem semper illud digamma in vocibus voci δέος cognatis conservat, quippe qui et β 66 θεῶν υπο-δείσατε μῆνιν dicat et H 117 εἴ περ ἄ-δειής (ἄ), quae forma perantiqua est. Ergo nihil impedit quominus in v. 194 haec verba scribantur τοί τι δέος, quae etiam propterea, quod et codices non δεῖος habent, sed τοι τι δέος DFL, τι τοι δέος M, τι δέος ABC, et hymni IV. conditorem hoc loco imitari ε 347

οὐδέ τι τοι παδέειν δέος οὐδ' ἀπολέσθαι

veri simillimum est, retinenda esse videntur.

V. 208 habet θέσπις ἄελλα, Homerus θέσπις ἀοιδὴ et θέσπις ἀοιδός, nusquam θέσπις ἄελλα habet. At ille et η 143 θέσφατος ἀήρ dicit et saepissime θεσπι-δαές πῦρ, ex quo conicio epitheton θέσπι-ς iam Homeri aetate talem vim habuisse ut de vento (turbine) praedicari posset.

v. 208.

In versibus 209 et 216 legitur γόασκε, apud Homerum γοάσκει D 92; at Homerus habet ἔασκον, εἴασκον, alia id genus multa.

v. 211.

V. 211 habet ἵππους ἀρσί-ποδας in omnibus codicibus nostris, Homerus ἀΨερσί-ποδες, ἀΨερσι-πόδων. At Homerus praeter formas verbi ἀΨείρω a stirpe ἀΨερ (ἀσΨερ) derivandas habet αἶρω, ἀρ-Ψείς, ἤράμην, ἤρατο, ἀρ-έσσαι (ἄ), quem aoristum verbi αἶρω, non verbi ἀραρίσκω esse in lexicis a me scriptis G. Curtium refellens demonstravi. Accedit vero quod nomen Ἄρσι-νοος Δ 626 non a stirpe verbi ἀραρίσκω, sed a stirpe verbi αἶρω derivandum esse videtur. Nihilominus hymni IV. conditor, opinor, ἀερσίποδας dixisset pro ἀρσίποδας, si illud hoc loco in metrum quadrasset, quippe qui Homeri imitandi studiosissimus esset. Quamobrem dixisse eum, ut forma Homerica uteretur, ἵπῳ ἀερσίποδε in v. 211 quamquam cogitari potest, tamen minus veri simile est quam ut hoc conicere audeam. Sed fortasse dixit ἵππους ἀργίποδας, quod editio Florentina Aldina habet (cf. commentar. Ilgen. et Baumeist.).

v. 217.

In v. 217 verba ἵπποισιν ὀχεῖτο ab Homero non abhorrere patet ex K 403 et P 77, quibus locis ἵπποι dicuntur ἀλεγεινοὶ ὀχεσῶσαι, et ex Ω 731 (νησίῳ ὀχίσονται) et ε 51 (κύμασιν ὀχίσατο).

v. 237.

De versu 237 quae supra explicavi, respicias et ea legas, quae Baumeister adnotavit, qui ad verba τοῦ φωνῆ βεῖ (pro quo βέει restituendum est) ἄσπετος defendenda attulit A 249 βέειν ἀδδῆ et alia. Equidem praeterea, ut verba φωνῆ βέει ἄσπετος satis intellegantur et defendantur, spectandos perpendendosque esse censeo hosce locos: ξ 412 κλαγγῆ δ' ἄσπετος ὄρτο συῶν ἀύλιζομενάων et δ 543 et 544 ἀσκελές κλαῖ. Nam idem fere valere puto verba τοῦ φωνῆ βέει ἄσπετος in v. 237 atque ἀσκελές κλαῖε δ 543 et 544. [Quapropter ex coniectura ἀσκελές pro ἄσπετος scribi per me licet, atqui non opus est].

v. 249.

ὁ ὄαρος reperitur in v. 249 hymni IV. et in v. 3 hymni XXII. (εἰς Ποσειδῶνα), qui manifesta recentioris aetatis indicia praebet, et in Hes. th. v. 209; apud Homerum nusquam reperitur. At Homerus habet ὄαρ, ὄαρίζω, alias eiusdem stirpis voces. Cf. lexica a me scripta.

v. 284.

ἔγγονον pro ἔκγονον in v. 284 librariis deberi, non hymni conditori, inter omnes editores constat.

8.

v. 114.

Iam vero ut proprium hymni IV. modum dicendi cognoscas, ex versu 114 exemplum promam, quo uno perpenso perspicias, quanto hymnus IV. ab Homero distet:

διαπρό.

διαπρό (vel διὰ πρό)

vox Homero usitata apud ceteros auctores Graecos nisi apud poetas Alexandro magno inferiores aetate, quod sciam, non reperitur praeterquam in versu 114 hymni IV., quo loco vim permiram habet, quam neque in lexicis neque in commentariis usquam notatam inveni. Homerus enim voce διαπρό semper ita utitur, ut ea declarat rem per rem corpoream sive locum pervadere atque exinde finem eius egressam aliquatenus procedere. Haec vera et propria vis illius vocis, hac in significatione illa nata est. Hoc autem loco quid aliud valere potest διαπρό quam idem fere, quod vox διαμπερές tum valet cum ad temporis spatium referenda est et proxime ad vim vocis „perpetuo“ accedit? Atqui hanc non naturalem vim vocis διαπρό esse intellegitur ex ea vi, quae inest in voce πρό. Ergo non dubito quin vox διαπρό pro voce διαμπερές ad spatium temporis relata nunquam in sermone populi, sed hoc loco et Homerum imitandi et metri causa a poeta ad libidinem usurpata sit. Hoc enim loco διαμπερές in metrum non quadrat. Iis autem temporibus antiquis, quibus διαπρό in usu communi erat, poeta talis, qualem hymni IV. conditorem fuisse apparet, illi voci, ut opinor, vim a vera et usitata significatione tantopere abhorrentem subicere non ausus esset. Censeo igitur iis demum temporibus hunc versum factum esse, quibus iam et vox διαπρό quasi mortua esset et voces Homericae ludi-

bria poetarum esse coepissent. Quae sententia et iis valde confirmatur, quae supra ad miras voces illas ἐκγεγάατε, ἐκγεγάαντο, νηλειές . . enodandas explicavi, et aliis hymni IV. proprietatibus, quas mox proferam. Nunc autem primum reliquos hymni IV. versus, qui aut verbis usurpatis aut rebus narratis aut et verbis et rebus ab Homero differunt, omnes ex ordine commemorabo:

In v. 4 codices omnes habent οἰωνούς τε

διπτεάας

v. 4.

excepto codice M, in quo extrema littera ζ omissa est. Epitheton διπτετής apud Homerum ubique fluviiis attribuitur, hoc uno loco avibus. Quapropter in hac voce apud Homerum ea vis stirpis πετ (pat : πτᾶ, πετ, ποτ) inesse videtur, quae in verbo πίπτω inest, hoc uno loco ea, quae inest in verbo πέτομαι, cum οἰωνός διπτετης fere idem valere videatur atque οἰωνός ἀεροπέτης. Quamobrem Baumeister διπέτεας scribit ut nominativus sing. num. sit διπέτης. Neque enim Homerus praeter ἵπῳ ὠκπέτᾳ, αἰετὸς ὑψιπέτης, ὑψιπετίεις (vel id quod viri docti non sine causa coniecerunt ὑψιποτίεις) ullam formam habet adiectivi ita derivati a stirpe πετ, ut vis verbi πέτομαι insit, et Eustathius docet 1520. 60. haec: τὰ ἐκ τοῦ πέτεσθαι γινόμενα βαρύνεται ὄλον αἰετὸς ὑψιπέτης καὶ τὰ τοιαῦτα, τὰ δὲ ἀπὸ τοῦ πεσεῖν δξύνεται ὄλον παλλάδιον ὑψιπετές. At nonnulla adiectiva in πετης desinentia non solum tum, cum verbi πίπτω vis in iis inest, sed etiam tum, cum verbi πέτομαι vis inest, et tertiam quae dicitur declinationem sequuntur et, si codicibus confidendum est, oxytona sunt, ut ὑπερπετής, ὑψιπετής, χαμαιπετής. Similiter adiectiva in ετης desinentia, quae a vocabulo ἔτος derivantur, non solum tum oxytona tum barytona sunt, sed etiam cum barytona sunt, tum primam q. d. declinationem sequuntur, tum tertiam q. d. Quae cum ita sint, non audeo pro certo affirmare in hymno IV. διπέτεας scribendum esse. Accedit quod ne illud quidem satis constat, in adiectivo διπτετης hoc loco inesse vim verbi πέτομαι. Etenim aliis locis ubique et in διοπετής et in διπετής inest vis verbi πίπτω et hoc loco „utrum intelligas“, inquit Baumeister ipse, „aves aëra pervolantes an a Iove missi, Iovis iussu volantes . . incertum est.“ Quin etiam pugnat Baumeister ipse cum sua coniectura διπέτεας haec asseverans: „Hic locus insigne praebet documentum, iam huius poetae aetate dubitatum fuisse de vera significatione Homericæ illius διπτετός ποταμοῖο . .“ Nam si — id quod his verbis positum est — hymni IV. conditor vocem διπτετας ex Homeri carminibus sumpsit eique eam vim subiecit, quam illic in ea inesse putabat, διπτετάας eum dixisse sequitur. Atqui „insigne documentum“ verba οἰωνούς τε διπτετας nondum satis enucleata minime praebent, quippe quae varias diversasque explicationes recipiant. Neque enim liquet utrum vox διπτετης eam stirpis πετ, quae in verbo πίπτω inest, vim solam an eam quoque, quae in verbo πέτομαι inest, antiquitus haberit, cum stirpem πετ utramque vim antiquitus habuisse pateat*), neque si constaret διπτετας hoc loco ad πίπτω referendum esse, ideo pro certo negandum esset οἰωνός διπτετάας Homeri sermoni convenire posse, neque si constaret διπτετας hoc loco ad πέτομαι referendum esse, ideo liqueret utrum poeta legitima et usitata forma usus sit an metri causa dixerit διπτετας pro διπέτᾳ similiter atque is, qui hymni III. versum 447 fecit, ἀμηχανέων dixit pro ἀμηχάνων**). Ergo cave credas versam 4. „insigne documentum“ inferioris aetatis esse, quamquam hymni IV. conditorem voce διπτετής similiter atque voce διαπρό perverse abusum esse facillime cogitari potest.

V. 7 habet τρισσάς. Nec vox τρισσός nec δισσός apud antiquos epicos reperitur nisi τρισσός Hes. fr. VII (178) et δισσός in v. 61 batrachomyomachiae, quae inferioris aetatis est

v. 7.

*) cf. G. Curtii librum, quem inscripsit „Grundzüge der griechischen Etymologie“

***) cf. νηλειές et id genus alia, de quibus supra disputavi.

atque etiam post pugnam Marathoniam demum composita esse videtur (cf. Bergk., „Griech. Pitteratur-gesch.“ pg. 772 sqq.). At Homerus et *τρίχα* et *δίχα* habet; *τρισός* autem ortum est ex *τριχ-ιος*.

v. 13. V. 13, de quo supra disputavi, habet vocabulum *σατίνη*, de quo legas, quae R. Thiele l. 1. pg. 70 protulit, alienum ab Homero et ab Hesiodo.

v. 20. In v. 20 notatu digna sunt verba *δικαίων τε πτόλις**) *ἀνδρῶν*, quibus numerus singularis pro plurali poni videatur. At id quod Bothius coniecit, poetam Delphos dicere, veri simillimum est**). Nec sane quisquam dubitat quin hymnus IV. post oraculum Delphicum conditum compositus sit.

v. 22. 23. Fabula, quae versibus 22 et 23 narratur, cum Hes. th. 454 consentit, abhorret ab Homero, quippe qui non modo nusquam Vestam nominet, sed etiam Δ 59 et 60 Iunonem haec dicentem faciat:

καί με πρεσβυτάτην τέκετο Κρόνος . . .

Nomen *Ἰστίη* ab Homero alienum reperitur Hes. th. 454 et in hymnis Homericis IV. 22, XXIII. 1, XXIX. 1.

v. 29. In v. 29 offendimur verbis *δῶκε κάλόν* propterea, quod vocis *καλός* prior syllaba, quae in prima eius forma *κάλῃος* [kaljas] positione longa est, apud antiquos epicos nusquam corripitur nisi Hes. op. 63 et theog. 585, quibus locis Hermannus productionem restitui vult, et in duobus huius hymni versibus. Versum autem eius 261 subditum esse cogitari potest, nec dubito quin hymni IV. conditor, si eum fecerit, non *ἀθανάτοισι κάλόν* dixerit, sed *ἀθανάτοις κάλόν*. Saepissime enim vocem *καλός* ille ita ponit ut prior eius syllaba longa sit. Quapropter animus valde inclinatus ut in v. 29 illum poetam Homeri et bene gnarum et imitandi studiosissimum non τῇ δέ πατήρ Ζεὺς δῶκε κάλόν γέρας, sed aut id quod Ilgenius et Hermannus restitui volunt τῇ δέ πατήρ δῶκεν κάλόν γ. aut id quod ego conieci τῇ δέ Ζεὺς δῶκεν κάλόν γέρας dixisse censeam. Etenim salvo metro et salva sententia ille vel vocem *πατήρ* omittere poterat vel vocem *Ζεὺς*, cum proxime in v. 27 dixisset *πατὴρ Διός*, quibus verbis non Saturnum, sed Iovem dici et ex praecedentibus versibus et ex eo, quod Homerus iis ubique Iovem dixerat, intellegendum erat. Codices autem horum hymnorum fide indignissimos esse in rebus metricis sat supra demonstravi. Propterea codicibus ne hoc quidem credo hymni quinti conditorem in versu 381 οὐδ' ὕδωρ (ῥ) dixisse pro οὔτε ὕδωρ (ῥ), cum infimis demum temporibus vocabuli ὕδωρ prior syllaba in thesi produci coepta sit.

v. 30. V. 30 habet *πίαρ ἐλοῦσα*, Homerus neque ita translatus *πίαρ* habet nec *πίαρ ἐλεῖν*; at *πίαρ ὑπὸ οὐδας* ι 135 et *βοῶν ἐκ πίαρ ἐλέσθαι* Δ 550 et P 659 habet. *ἐλοῦσα* pro *ἐλομένη* metri causa dictum esse videtur.

v. 31. Vox *τιμάροχος* (ᾱ) [τιμά-σοχ-ος] duobus tantum locis reperitur, qui sunt hymni Homer. IV. v. 31 et hy. V. v. 269. At antiqua esse videtur. Prope ad eam accedunt *τιμάρορος* (ᾱ) [τιμά-φορος] apud Pindarum et tragicos, pro quo Aeschylus suppl. 42 *τιμάωρ* (ᾱ) [τιμά-φορ] habet, inferioris demum aetatis poetae *τιμήρορος* dicunt, et voces Homericæ *πυλάωρος* et *δυρᾶωρος*.

v. 32. Vox *πρέσβειρα* nisi in v. 32 hymni IV. apud auctorem nullum Euripide et Aristophane antiquiorem reperitur.

v. 49. V. 49 habet *γελοϊήσασα*. Verbum *γελοῖαν* apud Homerum non reperitur nisi his tribus locis: σ 111. υ 348. 390, quibus Homerum ipsum verbi *γελᾶν* distractas formas *γελώντες* et *γελών* usurpasse, posterius demum recentiores formas *γελοῖόντες* et *γελοῖων* irrepsisse veri simil-

*) Aut *πτόλις*, quod F. habet aut *πόλις*, quod codices L et D habent, a poeta dictum, *πόλις* in codice M et *πόνον* in codicibus ABC interpolata esse apparet.

**) cf. hymni XXVII. v. 11—20. Alia ratione versum 20 interpretantur Klausenius et R. Thiele l. 1 pg. 71.

limum est. At Homerus habet γελοῖος, de quo legas libellos, quos inscripsi „Eine neue Erklärung der sog. epischen Zerbrechung“ et „Ueber die epische Zerbrechung, die Cäsar und die ursprüngliche Composition des homerischen Hexameters . . .“ Ex aliis scriptoribus, quod sciam, nullus verbum γελοῖαν habet.

κοσμεῖν apud antiquos epicos tum ornare, tum ordinare est: apud Hesiodum et in hymnis Homericis IV. 65. VI. 10. 11 et in batrachomy. 121 ornare, apud Homerum ordinare. At ea significatio, in qua vocabulum κόσμος natum est, his fere vocabulis declaranda est: mundus, mundities, ornatus, ornamentum, atque hanc vim κόσμος nonnullis Iliadis locis habet neque η 127 κοσμητός non potest esse mundus factus vel mundatus. Quapropter verbum κοσμεῖν iam antiquissimis temporibus fere idem atque mundare et ornare valuisse puto. Quod tibi persuaderi velim iis, quae de vocibus κόσμος et κοσμέω et ceteris eiusdem stirpis in lexicis a me scriptis protuli.

v. 65.

In v. 66 codex M. habet εὐώδεα κῆπον, ceteri codices habent εὐώδεα Κύπρον. Pro εὐώδεα εὐώδεα restituendum esse censeo; κῆπον interpolatum esse videtur. Epitheton εὐώδης Homerus his tribus tantum vocabulis attribuit: ἔλαιον β 9, κυπάρισσος ε 64, δάλαμος Γ 382, alii hymni Homerici his duobus attribuunt: μέγαρον III. 65 et ἄντρον XXV. 6.

v. 66.

ὁ ἔναυλος ut apud Homerum ita apud Quintum Smyrnaeum, Nonnum, alios infimae aetatis epicos est fere id, quod a Germanis vocatur Rinnfal, Wasserrunne, rivus, canalis, fossa, alveus (torrentis), torrens; in hymnis Homericis IV. 74. 124. XIV. 5. XXVI. 8 et Hes. theog. 129 et apud Euripidem et apud poetas quosdam Alexandro magno inferiores aetate est fere vallis, fauces, saltus, cavum, caverna, specus, similia (cf. lexica et quae Spitzner annotavit ad II 71). At hae significationes et ad illas prope accedunt et ad eam vim, in qua vocabulum ἔναυλος natum esse etymologia docet. Similes autem mutationes atque vis huius vocabuli accepit vis vocabuli χαράδρα, de quo legas quae in lexicis a me scriptis explicavi.

v. 74.

Vox χαμαιγενής et in v. 108. hy. IV. et in v. 353. hy. V. et Hes. th. 878 et Pind. Pyth. 4. 179 et apud poetas infimae aetatis reperitur, nullo Homeri loco reperitur. At saepe usurpat Homerus χαμαί et alias eiusdem stirpis voces.

v. 108.

Φρυγίης εὐτειχῆστοιο (edd. εὐτ.) in v. 120 notatu dignissimum est. Nam vox εὐτείχητος vel εὐτείχητος hoc uno loco reperitur, apud Homerum εὐτείχεος, ον et II 57. πόλιν εὐτείχεα vel π. εὐτειχέα, apud scriptores inferioris aetatis εὐτείχιστος. Verbum autem, a quo vox εὐτείχητος derivanda est, τειχέω unus, quod sciam, Herodotus habet, qui nonnunquam τειχέω pro τειχίζω dicit. τειχίζω autem et Homerus H 449 et Pindarus et Herodotus et attici scriptores usurpant. Quapropter non dubito quin hymni IV. conditor cognoverit verbum τειχίζω. Quod cum et cognitum haberet et Homericum esse sciret, cur ille tamen

v. 120.

εὐτειχῆστοιο

dixit, non εὐτειχίστοιο? Haec enim forma non minus quam illa hoc loco in metrum quadrat. Dixisset profecto, opinor, εὐτειχίστοιο, si verbi τειχέω ignarus fuisset. Hoc vero eius sermoni etiam usitatius fuisse quam τειχίζω, ex iis, quae protuli, coniciendum est. Talem igitur sermonis proprietatem vox εὐτειχῆστοιο indicare videtur, quali hymni IV. conditor ab Homero et Pindaro et atticis scriptoribus differat, cum Herodoto consentiat. Minoris autem momenti id est quod Homerus εὐτείχεος semper voci πόλις adiungit, hic poeta insolito dicendi modo epitheton εὐτείχητος Phrygiae attribuit, ita quidem sane ut ad oppida munita Phrygiae referatur.

In v. 123 ad ἄκκληρόν τε καὶ ἄκκλιτον supplendum est γαίαν vel γῆν vel χώραν. Idem apud Homerum supplendum esse videtur ad τραφερήν τε καὶ ὑγρήν, certe ad τραφερήν. ἄκκληρος autem neque apud Homerum reperitur praeterquam λ 491, quo loco viro attributum est, neque eam vim quam hoc hymni loco habet, alibi nisi uno loco Euripidis habet. At ea convenit ad id,

v. 123.

quod κλῆρος apud Homerum valet. ἄκτιτος quamquam ἄπαξ εἰρημένον, tamen non mirum est; apte enim Homericæ voci εὔκτιτος respondet.

v. 126. In v. 126 καλέσθαι, pro quo Guttmannus l. l. pg. 65 sqq. sagacissime argutissimeque κλινέσθαι coniecit, futurum medii quod dicitur neque apud Homerum reperitur neque alibi vim passivi q. d. habet praeterquam apud tragicos ut Soph. Electr. 971 et Euripid. Orest. 1140, quibus locis καλεῖ vocaberis est vel nominaberis. At Homerus neque usquam verbi καλέω ullum futurum passivi q. d. habet praeterquam Γ 138 κεκλήση contractum ex κεκλήσει, quod in hymni IV. versu 148 usurpatur, nec non habet, quantum equidem iudicare possum, futura καλέω Γ 383. δ 523. ν 413. ο 213, τελέω, τελέσθαι, κορέω, μαχέονται Β 366, μαχίται Υ 26. Quare non licet confirmare futurum καλέσθαι ita usurpatum ut in v. 126 a sermone Homeri alienum esse.

v. 127. Abhorre ab illo videtur τεκείσθαι in v. 127, quod ἄπαξ εἰρημένον est. Uno enim hoc loco in futuro verbi τίπτειν littera σ ita omittitur ut non ξ, sed κ insit. Verbi τίπτειν futurum est τέξσθαι et τέξειν. Utrumque et Homero usitatum est et alibi legitur. Neutrum autem hoc loco in metrum quadrat. Quae cum ita sint, conicere licet hymni conditorem τεκείσθαι metri causa finxisse. Attamen pro certo hoc affirmare non audeo. Etenim futuri formae τεκείσθαι analogon quodammodo est futurum μαχίσθαι et cogitari potest hymni conditorem non τεκείσθαι, sed aoristum τεκέσθαι usurpasse, id quod Buttmannus coniecit („Ausführliche Gramm.“ §. 95 Num. 19 **) hisce locis collatis:

χ 35 οὐ μ' ἔτ' ἐφάσκεθ' ὑπότροπον οἴκαδ' ἰκέσθαι et

Z 501 οὐ γάρ μιν ἔφαντο . . . ἔξεσθαι et

hymn. Hom. V. 459 βρισέμεν . . τὰ δ' . . δεδέσθαι.

v. 140. Vocabulum ἄποινα in v. 140, quamquam totum hemistichium καὶ ἀγλαὰ δέχθαι ἄποινα ex A 32 sumptum est, talem vim habet, qualem neque ullo Homeri loco habet neque Homeri aetate accepisse videtur. Quin etiam multo posterius demum, opinor, illi vocabulo talis vis subiici potuit. Nec reperimus apud ullum poetam Pindaro antiquiorem vim similem ei subiectam (cf. Pind. Ol. 7. 30. Pyth. 2. 24). Is igitur, qui hunc versum fecit, multum ab Homeri aetate distare videtur. Nec dubitandum est quin hymni IV. conditor ipse eum fecerit. Itaque vocabulum

ἄποινα

in eo mire usurpatum hymni conditori imputo atque in gravissimis inferioris aetatis indicibus duco.

v. 157. Vox εὔστρωτος duobus tantum locis legitur hisce: in v. 157. hymni IV. et in v. 285. hymni V. Nec vocem εὔστρωτος, quod sciam, ullus scriptor usurpavit praeter Nonnum, qui λέκτρον εὔστρωτον habet. At Homerus habet et εὖ et ἔστρωτο.

v. 159. Vox βαρύφθογγος, quam v. 159 habet, alibi non reperitur praeterquam apud Pindarum et apud infimae aetatis poetas. At Homero et βαρὺς et φθόγγος usitata sunt.

v. 168. In v. 168 ἦμος iunctum tempori praesenti ab usu Homeri differt. Suspicio poetam metri causa ἀποκλίνουσι dixisse pro ἀπέκλιναν vel ἀπέκλινον.

v. 173. 174. In versibus 173 et 174 notatu dignissima sunt verba

μελάθρου κύρε κάρη,

quae quintus quoque hymnus in v. 188 et 189 habet (cf. Baum.). Verbum autem κύρω neque in Iliade neque in Odyssea neque in ceteris Homeri quae dicuntur carminibus genitivo iungitur praeterquam his duobus locis et in epigr. 6. 6.

v. 189. Vox βιοῦ ἀλμιος in v. 189 est ἄπαξ εἰρημένον. ζωῶ ἀλμιος apud Pindarum legitur. At Homerus et vocabulum βίος habet et voces βῆλ-ἔσω, -εια, -ερός, -λή, -ος, τέβηλα, ἀμφιδάλής, id genus alias; neque ea vis, quam in voce βιοῦ ἀλμιος hoc loco inesse apparet, ab Homericæ vi illarum vocum abhorret. Ergo vix quidquam ex hac voce sola colligi potest.

Verbis ἔχεν ἦβη in v. 225 poetam verba ἔχε γῆρας Σ 515 imitari videri supra dixi. v. 225.

Vox καλυκῶπις reperitur nullo Homeri loco, compluribus locis hymnorum Homericorum (IV. 284. V. 8. 420) et Orphicorum (XXIII. 1. L IX. 6, LXXVIII. 2), alibi nusquam reperitur; quamquam κάλυξ occurrit Σ 401 (cf. hy. Hom. IV. 87. 163) atque iam Homeri aetate, opinor, id fere valuit, quod stirps καλυκ in voce καλυκ-ῶπις valet; voces autem in ῶπις desinentes Homero usitatissimas esse nemo nescit. v. 284.

V. 291 habet οὐρανὸν ἠγεμόντα. Utraque vox Homero usitata est, at caelo epitheton ἠγεμόεις apud eum nusquam, epitheton ἀστερόεις saepissime attribuitur. v. 291.

Denique vocabulum ὕμνος, quod versus 293 habet (cf. Σ 492), et in aliis hymnis Homericis multis et Hesiodo usitatum, uno Homeri loco reperitur Σ 429 (ἀοιδῆς ὕμνον) necdum id, quod in hymnis et apud Hesiodum valet, Homeri aetate valuisse videtur, siquidem ea, quae de etymologia et de prima atque Homericā significatione illius vocabuli in lexicis a me scriptis dixi, veri simile est. v. 293.

9.

Etsi multa eorum, quibus hymnus IV. ab Homero differt, vel levissimi vel nullius momenti esse videntur singula separatim intuenti, tamen ex iis, quae protuli, omnibus computatis summaque eorum subducta iam intellexeris aliquanto hymnum IV. ab aetate Homeri distare. Neque ex multitudine illa vocum Homericarum, quas hymnus IV. continet, efficitur ut ea aetate compositus sit, qua sermo populi in coloniis Asiae litus attingentibus a sermone Homeri nondum valde differebat. Nam hymni IV. conditorem consulto et opera data Homerum imitatum esse patet; quapropter ex eo, quod hymnus tot voces Homericas continet, non sequitur eum perantiquum esse. Quin immo contrarium potius probatur multis illis ex Iliade Odysseaque sumptis versibus et hemistichiis. Ex illis enim ecce hoc apparet:

Totam fere Iliadem et totam fere Odysseam atque — id quod notatu dignissimum est — utramque talem fere, qualis hodie legitur, cognitam habuit hymni conditor, quem etiam recentissimas utriusque carminis partes audisse vel potius legisse ex hisce exemplis apparet: V. 59 et 61 et 62, ex quibus certe v. 61 a conditore hymni ipso insertus est, ex Σ 363—365 sumpti sunt. Illud autem Odysseae embolium, quod hos versus continet, Bergkiius circa XXX. demum olympiadem compositum esse iudicat. In versu 203 verba ἴ' ἀθανάτοισι μετέιη ex Y 235, in v. 237 verba οὐδέ τι κίχως ex λ 293, in v. 290 verba ἴσχεο μηδ' ὀνόμαίνε ex λ 250 sumpta sunt. V. 238 est λ 294. De versu 197 facto ex Y 307 supra disserui.

10.

Magis vero, quam vocibus quibusdam usurpatis, hymnus IV. aliis proprietatibus ab Homero differt. Permediocris enim poeta condidit hoc carmen, quod Homero dignissimum esse immerito dicitur nisi forte cui carmen ideo Homero dignum esse videtur, quod multas voces Homericas docte insertas et multos versus ex Iliade Odysseaque sumptos continet.

Ac primum quidem huius poetae consuetudo moleste verba et sententias repetendi notanda est, cuius haec exempla spectes: Quinquies in versibus 6--16 repetitur ἔργον; tam saepe, ut taedium afferant, repetuntur voces καλός et καταδνητός, ut in versibus 50. 51. 52. 122. 281, saepissime καταδνητῶν ἀνδρώπων et similia. Voces πᾶσι et θεῶν in v. 31 usurpatae iterantur in v. 32. Vocibus καί τε et v. 30 et v. 36 et v. 38 incipit. Quinque voces, quas v. 76 habet, languide iterantur in versu 79, quinque, quas v. 113 habet, versu 116. Paene totus v. 117 iteratur versu 121, parum apte in v. 144 hemistichium ex versu 91. — ἦματα πάντα extrema verba sunt et versus 209 et v. 221 et, nisi verba ἴσα θεοῖσι (cf. λ 303) non inter-

polata sunt, versus 214. Res versibus 210. et 211. narrata iam versu 212 repetitur. Verba τὸν μὲν ἐπὴν δὴ πρῶτον et v. 256 habet et v. 278 et v. 274, qui non eiciendus esse videtur. — Neque carent molesta repetitione v. 223—246, quos a conditore hymni non abiudicandos esse eiusque mori plane convenire et supra probatum est et hisce exemplis confirmatur: V. 225 incipit verbis τὸν δ' ἦτοι, v. 230 verbis τοῦ δ' ἦτοι, v. 237 iisdem. Versus 243 vox extrema est ἀμφικαλύπτοι, versus insequentis extrema ἀμφικαλύψει. Versu 240 iteratur versus 221. — Praeterea voces moleste repetitas habent loci suspecti hi: v. 58—63, v. 88 et 89, v. 97 et 98, v. 136 a et b, v. 198 et 199. — Etiam hoc in numero repetitionum duci possit, quod v. 170 et 171 habent γλυκὺν ὕπνον ἔχευε νήδυμον (vel ἦδυμον vel Fἦδυμον vel σFἦδυμον??), quia non dubito quin vox νήδυμος vel ἦδυμος (vel Fἦδυμος) utique apud antiquos epicos idem fere valeat atque ἦδύς.

11.

De voce νήδυμος legas, quaeso, quae in libro, qui inscriptus est „Uebersichtliches griechisch-deutsches Handwörterbuch.“ in voce ἦδυμος explicavi, et cave credas sententiam meam refelli locis allatis Ξ 253. Π 454. ν 79 et 80. ψ 63. Veri simillimum est, opinor, Homerum Fἦδυμος, fortasse etiam σFἦδυμος, dixisse, nunquam νήδυμος dixisse. In hymnis autem Homericis duobus locis codices ἦδυμον habent III. 241 et 449, duobus νήδυμον IV. 171 et XIX. 16. Retinendum est ἦδυμον III. 241 (προκαλούμενος ἦδυμον ὕπνον) et 449 (ἔρωτα καὶ ἦδυμον ὕπνον), quamquam quondam ἔρον καὶ Fἦδυμον pro ἔρωτα καὶ ἦδ. propterea conieci quod ubique et apud Homerum et apud Hesiodum et in hymnis ceterisque carminibus Homero olim adscriptis formae ἔρος, ἔρον, eiusdem stirpis (ἔρο) declinationisque eiusdem aliae pro ἔρωσ, ἔρωτα, eiusdem stirpis (ἔρωτ) declinationisque eiusdem reliquis aut leguntur aut legendae sunt praeterquam in batrachomy. v. 75 (ἔρωτος); cf. Γ 342, Ξ 294, Hes. fr. CXIII (123), hymn. II. 321. 335, III. 434, IV. 91, 144 et lexica. At hymnus III. (in Mercurium) et inferioris aetatis indicia multa praebet nec digammatismis vestigium ullum habet. Restituendum autem esse ἦδυμον in hymno XIX. Baumeister usque adeo pro certo habet ut νήδυμον non solum ex textu q. d., sed etiam ex apparatu critico q. d. eiecerit! Quae cum ita sint, perquam miror quod ille vir doctissimus in hymno IV. non ἦδυμον scripsit, sed ad hymn. III. v. 241 haec adnotavit: „Apud Homerum laetor quod Bekkerus formam digammatam ab ἦδύς ducendam restituit, sed quod ad hymnos ambigua etiam nunc quaestio est. Nam in hoc quidem carmine v. 241 et 449 formam ἦδυμος mordicus tenent; etiam XIX. 16 μούσαν ἀδύρων ἦδυμον quin recte reposuerim hanc vocem pro νήδυμον, nullus dubito. Sed h. Ven. 171 γλ. ὕ. ἔχ. νήδυμον mutationem vix ferre videtur praesertim quum v. 177 recurrat τί νήγρετον ὕπνον Ιαύεις.“ At haec ratio parum probabilis est; nam ex eo, quod v. 177 νήγρετον ὕπνον habet, minime sequitur ut v. 171 ἦδυμον ὕπνον habere nequeat, ac ne id quidem sequitur ut νήδυμον in v. 171 idem valeat atque νήγρετον. Alia igitur ratio illum virum acutissimum impedivit quominus in versu 171 ἦδυμον scriberet. En eam: putat ille vocem νήδυμον hoc quidem loco idem atque νήγρετον valere, ἦδυμον autem hoc loco positum molestioris iterationis esse quam ut ferri possit. At ne molestissima quidem repetitio a more huius poetae abhorret nec nimis offendit hoc loco vox ἦδυμον. Voces enim ἦδύς, ἦδυμος, νήδυμος quamquam vim simillimam habent atque γλυκύς, tamen non plane eandem habent atque γλυκύς. Accedit vero quod similis repetitio his in versibus Odysseae occurrit ν 79. et 80.

καὶ τῷ νήδυμος (vel Fἦδ. vel σFἦδ.) ὕπνος ἐπὶ βλεφάροισιν ἔπιπτε
νήγρετος, ἦδιστος, θανάτω ἄγχιστα ἐοικώς.

Hoc autem in loco non offendimur nisi vocem νήδυμος idem atque „ἀνέκδυτος“, ergo idem atque νήγρετος valere opinamur. Nam si νήδυμος idem atque νήγρετος valeret, his in versibus inesset

iteratio molestissima et Homero indignissima. Sin *νήδυμος* vim fere eandem habet atque *ήδύς*, superlativus q. d. *ήδιστος* in v. 80 positus non iterationis languidae est, sed adiectionis gradationisque neque est quod hoc loco *Odysseae* versum 80 subditum esse suspicemur nisi quod vox *ήδιστος* digammate caret in v. 80.

Sed in hymni IV. v. 171 et in hymni XIX. v. 16 et in *batrachomyomachiae* v. 47 utrum *νήδυμον* an *ήδυμον* an *νήδυμον* scribendum sit, incertum relinquo. Quin etiam potius mihi probatur his tribus locis *νήδυμον* a poetis dictum esse. Nam ii, qui multo post Homerum hos versus fecerunt, iam in Homeri carminibus, ut mea fert opinio, *νήδυμος* legerant, quamvis Homerum ipsum *νήδυμος* usurpasse veri simile sit.

v. 171.

12.

Praeter molestas illas vocum et sententiarum repetitiones multa in hymno IV. insunt, ex quibus artis et ingenii mediocritatem, sterilitatem, inopiam perspicias. Desunt plerumque ingeni benigna vena, afflatus divinus, spiritus poeticus, sollertia. Oratio prorsus caret imaginibus similitudinibusque talibus, qualibus Homerus splendet et abundat; saepe humi serpit, multis locis invenusta, illepada, inelegans, sicca, ieiuna, languida, frigida est. Versibus 86—90 non Veneris venustas animo repraesentatur, sed vestitus et ornatus late depingitur. Versuum 94—99 ineptias, quas supra exposui, excepto uno versu 98, hymni conditori imputandas esse veri simile est. Ineptissimi sunt v. 162—166. Mirum enim quam accurate et diffuse et lente iis describuntur ea, quae poeta elegans hoc loco omisisset, quia hoc loco ea narrari nihil opus erat. Cum hymni conditor ingenii inops parumque sollers esset, saepe metrum ei difficultatem negotiumque exhibebat. Idcirco in angustiis metri causa usurpasse videtur in v. 30 *ελοῦσα*, in v. 112 *εὐτειχίητοιο*, in v. 114 *διαπρό*, in v. 127 *τεκεῖσθαι*, in v. 168 *ήμος ἀποκλίνουσι*, in v. 199 *ένεκα*, in v. 245 *νηλειές*, fortasse in v. 270 *άζάνεται* (*α*), id genus alia. Mediocris artis metricae hoc quoque esse videtur quod in hymno IV. pro numero versuum, quos continet, multo saepius quam apud Homerum quintus pes q. d. spondeus est, fortasse etiam hoc quod his quatuor locis: in v. 114 (*μεγάρω με τροφός*), in v. 131 (*ἀλλά σε πρός*), in v. 179 (*δή με τὸ πρῶτον*), in v. 187 (*ἀλλά σε πρός*) correptio attica quae dicitur occurrit, quae apud Homerum pro numero versuum multo rarior est, quamquam apud illum non modo ea reperitur, sed etiam, siquidem codicibus et scholiis confidendum est, vocis *ἀνδροτήτα* prima syllaba corripitur II 857. X 363. Ω 6. Vitia metrica, quae librariis interpolatoribusque deberi suspicor, supra commemoravi.

Asyndeton inelegans offendit in v. 12, de quo supra disserui, et in v. 173.

v. 12.

ἔστι παρ κλισίη· εὐποιήτοιο μελάδρου . . ., quo loco codex M. *εὐ ποιητοῖο* habet, ceteri codices *εὐποιήτοιο* habent, Ruhnkenius *εὐποιήτου* δέ coniecit, quam coniecturam Baumeister audacius mea quidem sententia in textum q. d. recepit; denique in v. 266 et 267, quos supra enodare studui. — In v. 289 asyndeton non offendit.

13.

Sed quam tandem aetate hymnus IV. compositus sit quaerentes iam reliquos Homeri qui dicuntur hymnos cum eo conferamus. In iis duo sunt *εἰς Ἀφροδίτην* inscripti VI. et X., quos ab eodem poeta compositos esse, qui hymnum IV. condidit, facillime cogitari potest. Etenim in hymno VI. verbum *κοσμέω* eandem atque in hymno IV. habet vim, atque — id quod notatu dignissimum est — v. 10 et 11 cum versibus hy. IV. 88—90 admodum consentiunt, et in hymno X. idem mos moleste voces repetendi offendit atque in hymno IV. Accedit quod et VI. et X. hymnus eadem fere aetate atque IV. conditi esse videntur. Sed manifesta indicia,

ex quibus eam exactius definiamus, neuter praebet nisi quod h. VI. v. 2. verbi formam ἄσομαι habet, quae a sermone antiquissimorum epicorum abhorret. Neque enim ἄδω neque ceterae huius verbi formae contractae nec vox ᾠδή apud antiquissimos epicorum reperiuntur neque alibi in hymnis Homericis praeterquam in iis, quas inferioris aetatis esse apparet, ut ἄσομαι h. XXXII. v. 19, ἄδομεν XXXIV. 18, ᾠδῆς V. 494. XXX. 18. XXXII. 2, et loco suspectissimo h. I. v. 20. ᾠδῆς. Alibi autem vox ᾠδή apud atticos demum scriptores legitur. Quin etiam inferioris aetatis hymni habent ἀΐδω ut h. XVIII. 1. XXVII. 1. (cf. XII. 1. XX. 1. XXXII. 1, quo loco codices ἀΐδειν habent, εὐειδῆ Bothius coniecit), et ἀΐδοιδῆς ut h. V. 495 et XXX. 19 (cf. II. 368). At iam Terpander dixit ἄδέτω. —

Quid autem, quod aetatem definire studenti notandum sit, reliquis minoribus hymnis Homericis et hymno I. et II. εἰς Ἀπόλλωνα et hymno III. εἰς Ἑρμῆν cum hymno quarto commune est? Nihil est praeter haec: ὁ ἔναυλος, quod h. XIV. et XXVI. habent, ὄσαρως, quod h. XXII. habet, συνέμιξα, quod h. III. habet, ἐρώεις, quod h. III. et XXXI. et suspectus versus 263 h. IV. habent, ἀχέω, quod et h. XIV. et h. IV. habere videntur. Neque enim ullius momenti sunt haec: in h. I. v. 87 βωμὸς Δυσώδης, in h. III. v. 360 et IV. 289 εἴρηταιί τοι πάντα, in h. III. v. 19 διαπρύσιος, neque ex iis vocibus, quibus usurpatis hymnus IV. ab Iliade et Odyssea differt, in reliquis hymnis Homericis ulla reperitur praeter eas, quas modo commemoravi, atque eas, quas hymnus V. εἰς Δήμητραν continet. Hic vero haec habet verba notabilia: μελάθρου κῦρε κάρη, τιμάχορος, εὐστρωτος, καλυκῶπις, χαμαιγενής, quae tot tam insignia cum hymno IV. uni hymno V. εἰς Δήμητραν communia esse, cum hic illius dissimillimus et a poeta plane alio conditus sit, permirum et dignissimum notatu est. Etenim verba μελάθρου κῦρε κάρη his duobus tantum locis leguntur h. IV. 173 et 174, h. V. 188 et 189, et vox τιμάχορος his duobus tantum locis exstat h. IV. 31, V. 269, et epitheton εὐστρωτος his duobus tantum locis h. IV. 157, V. 285, utroque loco vocabulo λέχος iunctum, et καλυκῶπις nullo alio loco praeterquam in hymnis Orphicis 23, 1. 59, 6. 78, 2, et χαμαιγενής nusquam alibi praeter Hes. th. 879 iu suspectissima carminis parte (v. 820—880), quam inferiore demum aetate inepte insertam esse Bergkii recte iudicat l. l. pg. 986, et Pind. Pyth. 4, 175 et Nonn. 13. pg. 361, 31. Rarissima igitur haec verba omnia sunt nec dubitandum est quin perantiqua non sint. Ergo ad nostram quaestionem persolvendam ea summi momenti esse patet. Quapropter curiose iis perpensis et omnibus inferioris aetatis indiciis, quae hymnus IV. praebet, computatis iam non possum facere quin coniciam hymnum IV. eadem fere aetate atque hymnum V. εἰς Δήμητραν compositum esse. Nam aliis coniecturis mirus ille carminum diversissimorum consensus explicari non posse videtur, nisi forte — id quod pro certo negandum est — is, qui hymnum V. condidit, poeta indole praeclara praeditus et suo ingenio confidere solitus, illa verba ex hymno IV. furatus est, mediocre imitatore imitans. Sin contra a conditore hymni IV. ex hymno V. ea sumpta esse quis contendat, meae sententiae non repugnet. Nam ut ad hymnum IV. faciendum verba ex hymno V. sumpta sint, quartus recentior etiam quinto sit necesse est; mea autem hoc potissimum refert ut quartum hymnum multo antiquiorem quam quintum esse negetur. Itaque si quis sibi persuadeat hymni IV. conditorem illa ex quinto sumpsisse, equidem hanc sententiam haud impugnem, quamquam animus ut eam amplectar minus inclinatus.

14.

Constat mihi igitur utique hymnum IV. aut eadem aetate atque quintum aut non multo ante aut posterius compositum esse. Quintum autem hymnum circa Pisistrati-

darum aetatem conditum esse viri doctissimi sat iustis argumentis docuerunt. Nec pauca hymnus IV. praebet indicia, ex quibus eum certe non ante aetatem Pisistratidarum compositum esse colligas atque etiam Sophoclis Herodotique demum aetate eum compositum esse conicias. Quae iam reputes animo et perpendas ea ratione ut coniecturam meam tenens omnia perlustres, quae de proprietatibus eius disserui: omnia illa et ad coniecturam meam probandam, confirmandam, illustrandam valere et coniectura mea enucleari, explicari, illuminari intelleges. Hinc enim luce fusa iam perspicuum est quam plane inter se consentiant haec omnia, quae inferioris aetatis vestigia agnoscere iam non dubito:

in v. 7 τρισσός, in v. 1² σατίνας, 22 sqq. Vestae nomen (Ἰστίη) et fabula, 30. πῖαρ v. 7. 13. 22. ἐλοῦσα, 31. τιμάχορος, 32. πρέσβειρα apud nullum auctorem Euripide et Aristophane antiquiorem repertum, 49. γελοήσασα, 74. et 124. ἔναυλος, 94. Θέμις ἠϋγενής, 107. χαμαιγενέων, 112. εὔτειχίτοιο derivandum a verbo τειχέω, quod apud unum Herodotum reperitur, 114. διαπρό, 123. ἄκκληρον eam vim habens, quam alibi non habet praeterquam uno Euripidis loco, 126. καλέσσαι eam vim habens, quam alibi verbi καλέω futurum mediū q. d. apud Sophoclem demum et Euripidem habet, 127. τεκείσθαι, 140. ἄποινα eam vim habens, cuius similem apud Pindarum demum habet, 157. εὔστρωτος, 159. βαρύφθογγος alibi non repertum praeterquam apud Pindarum et infimae aetatis poetas, 168. ἦμος ἀποκλίνουσι, 173 et 174. μελάδρου κύρς κάρη, 189. βιοδάμιος, cuius analogon (ζωδ.) apud Pindarum demum reperitur, 199. ἔνεκα, quod pro οὔνεκα positum certe apud nullum auctorem Pindaro antiquiorem exstat, 221 sq. Tithoni fabula, 229. εὔγενής hoc uno loco corporis parti attributum perinde atque εὔγενής apud Euripidem demum, 245. νηλειές, 246. vox καματηρός, quae alibi apud nullum auctorem Herodoto antiquiorem legitur, 261 sqq. hamadryadum fabula mira, 262 Σειληνοί, 274. τὸν ἔλη ἦβη, 284. καλυκώπιδος . . .

Quae cum ad sententiam meam de hymni IV. aetate comprobendam et confirmandam sufficiant, hic ea omisi, quae minoris momenti sunt, et ea, quae incertiora sunt, ut in v. 4 διπετέας, 29. καλόν?, 65. κοσμηθεῖσα, 125. ἐδόκουν?, 197. ἐκγεγόνται??. 249. ὄαρους, 252 verbum ἀχέω a Buttmano non sine causa statutum, quod, si et in h. IV. v. 252 στόμ' ἀχθήσεται et XIX. 18 ἐπιπροχέουσ' ἀχέει et V. 479 οὔτ' ἀχέειν restituenda sunt, et hymno IV. cum hymno XIX. εἰς Πᾶνα, qui manifestissimis inferioris aetatis indicibus abundat, commune est et ad eas insignes voces, quae quarto cum quinto communes sunt, accedit ideoque ad sententiam meam fulciendam pertinet notatuque perdignum est; 261. καλόν?, 263. ἐροέντων, 267. ἦλιβατοι?, 269. ἀζάνεται, aliis locis id genus alia.

Manifestis autem ex vestigiis ea, quae locis suspectis inveniuntur, non omisi propterea, quod omnes hymni IV. proprietates certas computanti iam veri simillimum esse apparet — id quod et Baumeister pg. 251 et Bergk l. l. pg. 765 existimant — omnes eius partes a conditore ipso factas esse perpaucais versibus exceptis, non excepta neque Tithoni fabula neque dryadum fabula, et germanum hymnum IV. paene integrum incolumemque exstare.

Accedit vero ad coniecturam meam de hymni IV. aetate confirmandam quod eius conditor Homeri carmina tota fere talia fere, qualia hodie leguntur, atque etiam recentissimas eorum partes cognovit et, opinor, legit. Accedit etiam quod in Iliade et Odyssea ille recentiores quasdam lectiones q. d. iam in locum genuinarum verborum formarum substitutas invenisse videtur ut γελοίων pro γελώων, γελοίωντες pro γελώοντες, εὔγενής pro εὔφηνής, νήδυμος pro ἦδυμος vel Fήδυμος, Ξ 172 ἐανῶ, quod in v. 63 hymni IV. codices omnes habent excepto codice M., qui ἐανῶ! habet, pro ἐδανῶ. Accedit porro quod hymni IV. conditorem etiam

Hesiodi quae dicuntur carmina, praesertim theogoniam atque adeo recentissimas eius partes legisse veri simillimum et ex illa theogonia nonnulla ut Vestae fabulam, verba Θέμις ἠυγενής, χαμαιγενής, νηλειές ab eo sumpta esse suspicio non imbecilla est, quamquam plerumque ille Homeri, cuius carmina pronuntiasse videtur, imitandi studiosissimum se ostendit. Accedit quod correptio attica q. d. quattuor hymni IV. locis occurrit. Accedit denique quod in scriptis auctorum antiquorum, quae exstant, nisi in libris infimae aetatis*, nusquam hymni IV. mentio fit.

15.

Antiquissimus esse videtur hymnorum Homeri qui dicuntur omnium hymnus I. εἰς Ἀπόλλωνα Δῆλιον, quem nec post olympiadem 30, nec multo ante eam conditum esse Bergkii sine causa existimat, quamquam quidam versus, quos hymnus I. habet, ut v. 14--18 et 20--24, posterius facti esse videntur nec veritatis specie caret id quod Lehrsii statuit hymnum I. ita in tres hymnos dividendum esse ut alii hymno v. 1--13, alii v. 19--24, alii v. 25--178 tribuantur.

Cum hymno IV. hymnus I. quamquam eo consentit quod permulta ex Homeri carminibus sumpta continet, tamen genere dicendi et filo orationis ita discrepat ut utrumque hymnum ab eodem poeta conditum esse cogitari non possit. Hymni I. cum versus nonnulli magnifici et praeclari sunt, tum v. 135 et 139 imagine et similitudine splendent poetica.

Hymnus II. εἰς Ἀπόλλωνα Πύθειον, quem Lehrsii similiter atque hymnum I. in tria carmina secat ita ut alii carmini v. 1--28, alii v. 29--35, alii v. 36--368 tribuat, et post hymnum I. et ante olympiadem 47 conditus est.

Is, qui hunc hymnum condidit, quamquam cum conditore hymni IV. et eo consentit, quod permulta ex Homeri carminibus sumpsit, et eo, quod molestis vocum et sententiarum repetitionibus abundat, de quibus legas quae Baumeister ad v. 53 adnotavit, tamen plurimum ab illo differt cum dicendi genere et orationis filo, tum summo studio origines nominum declarandi et etymologicae vocabulorum rationes perscrutandi. Uno enim hymni IV. loco origo nominis inquiritur in versibus (suspectis) 198. et 199. Neque in reliquis hymnis Homericis reperitur etymologia (quae dicitur) praeterquam in h. VI v. 5 et in h. XIX. v. 47 (!), neque in Iliade nisi I 562, neque in Odyssea praeterquam τ 406--409. Sed haec hactenus. Non attinet plura dici de proprietatibus hymni in Apollinem Pythium, quas optime explicavit Baumeister pg. 115 sqq. et 145 sqq.

Hymnus III. εἰς Ἑρμῆν manifestissimis inferioris aetatis indiciis, de quibus quae in hac dissertatione (praecipue in parte XI.) exposui et quae Baumeister ad v. 51 et 95 et pg. 186 sqq. protulit, contuearis, adeo abundat ut eum et hymno quinto εἰς Δήμητραν et hymno quarto εἰς Ἀφροδίτην recentiorem esse coniciam. — Digammatis vestigia certa nonnullis et quarti et quinti hymni locis reperiuntur ut IV. 9. 10. 82. 181. et V. 117. αἶ κέ σε φίλωνται (cod. M. φιλονται) ἴ μὲν ἔπει (Fέπει) et 215. ἦ δὲ (M. ἦδη) οἱ (Fοι) καὶ ἔπειτα μεθύσπερον εὔαδεν (M. ἔβαδεν) ὄργαις, nullo tertii loco reperiuntur. — Hymnus autem III. et h. IV. immane quantum inter se differunt sermonis, stili, artis, sententiarum proprietatibus tam diversis ut utrumque carmen ab eodem poeta compositum esse cogitari nequeat.

E minoribus hymnis Homeri qui dicuntur manifestissima inferioris aetatis indicia praebent hi: hymnus VII. Διόνυσος ἢ λησταί (ut in v. 16 ἐκάθητο), VIII. Εἰς ΑΡΕΑ, XV. εἰς Ἡρακλέα, XVI. εἰς Ἀσκληπιόν, XIX. εἰς Πᾶνα, XXIII. εἰς Δία, XXVII. εἰς Ἄρτεμιν, XXIX. εἰς Ἑστίαν, XXX. εἰς Γῆν., XXXII. εἰς Σελήνην, XXXIII. εἰς Διοσκόρους. Nonnulli vero ex iis

*) De Philodemo Tithoni fabulam afferente legas quae Guttmannus protulit l. 1. pg. 3 sqq.

post pugnam Marathoniam demum compositi esse videntur ut h. XIX. Sed de hymnis minoribus plura dici non attinet, quoniam quae in iis reperta ad sententiam meam de hymni IV. aetate comprobendam valeant, iam protuli nec quidquam in iis repertum est, quod sententiae meae repugnare videatur. —

16.

Summa denique subducta argumentationis hoc tibi persuaderi velim: hymnum IV. εὐχῆ Ἀγαθήνῃ haud ita antiquum, sed certe non ante Pisistratidarum aetatem, fortasse vero Sophoclis demum aetate et Herodoti compositum esse, fortasse vero etiam paulo posterius.

Quod assensione comprobasse videntur philologi illustrissimi sodales collegii illius, quod „Kaiserliche wissenschaftliche Prüfungs-Commission zu Straßburg i. E.“ vocatur; illi enim viri doctissimi de hac dissertatione hoc iudicaverunt: „Besser als seinen Vorgängern* (auch Thiele prolegg. in h. in Ven.) ist dem Verfasser die Bestimmung des Wertes und damit auch des Alters dieses meist sehr überschätzten Hymnus geglückt, und auch hier zeigt sich ein gesundes Urtheil, das slavische Nachahmung von lebendiger Tradition zu scheiden weiß.“ —

*) Libri, quem Windischius scripsit „de hymnorum Homericorum sermone“, inspiciendi facultas mihi non data est.

